

Uvodnik

Igor Gregori

Seja brez presenečenj...

Prisegam, da bom zvest Republiki in da bom opravljal svojo dolžnost za neločljivo dobrino države in dežele'. S temi besedami, ki sta jih deželna svetnika Igor Gabrovec in Stefano Ukmar izrekla najprej v italijanščini, nato tudi v slovenskem jeziku, se je začela nova pustolovščina slovenskih predstavnikov v tokratni zakonodajni dobi deželnega sveta. Resnici na ljubo je umestitvena seja deželnega sveta potekala brez nobenih presenečenj. V prvem krogu je bil namreč za predsednika deželnega sveta gladko izvoljen nekdanji deželni odbornik Franco Jacop, ki je v priložnostnem posegu poudaril nov tok zakonodajne dobe deželnega sveta, ki šteje znatno manjše število deželnih svetnikov kot doslej, poleg tega bo tudi delovanje svetniških skupin moralo potekati v duhu stabilizacijskih okoliščin. Tudi deželna politika se je tako postavila ob bok racionalizacijskim težnjam, da bi pri državljanih ponovno pridobila spoštovanje. Jacop je za osrednja pojma deželne politične etike postavil suverenost institucije in poštenost njenega delovanja: "To ob jasnem spoznanju, da je določenega obdobja konec", je posvaril predstavnik Demokratske stranke. Časi namreč zahtevajo nove poteze, ki naj posledice dramatične finančno-gospodarske stiske končno popravijo. Jacop je v tem vidiku zaželel poenostavljen birokratskega kolesja in novo delovno politiko zlasti za mlajše generacije, "ki so potisnjene v kotel nestalnega delovnega razmerja".

Prav tako ni bilo presenečenj ob glasovanju za podpredsednika deželnega sveta, za katerega sta bila izvoljena Igor Gabrovec (SSK) in Paride Cargnелutti (Ljudstvo svobode). Deželna večina je bila na nedavni seji složna v prepričanju, da bo funkcije porazdelila ob upoštevanju pravice do zastopanosti vseh političnih sil v koaliciji. Gabrovec je zato prepričan, da je njegovo imenovanje priznanje ne samo za slovensko narodno skupnost, ampak tudi za slovensko stranko. "Stranka slovenska skupnost lahko tokrat prvič računa na tako visoko institucionalno funkcijo na deželni ravni. Pred leti je bil namreč sedanjí predsednik SSO Drago Štoka predsednik deželne komisije, a vendar v predsedstvu deželnega sveta ni sedel še noben predstavnik stranke lipove vevice. Bil je sicer prisoten Miloš Budin, a kot predstavnik druge stranke", je dejal Gabrovec. Najbrž se po njegovem mnenju v tem imenovanju zrcali tudi težja, ki jo manjšinske jezikovne in etnične skupine imajo v sedanjí deželni večini. "Gotovo bom ta koncept pripadnosti vselej zagovarjal. Upam, da bom zaradi nove vloge lažje spremljal tematike, ki zadevajo slovensko narodno skupnost; prav tako bom imel tudi tesnejšo vez z deželnim odborom".

Deželna predsednica Debora Serracchiani je namreč med volilno kampanjo večkrat podčrtala, da bo v primeru zmage vzpostavljala plodnejše odnose s sosednjimi regijami in državami (Slovenijo in Koroško): prav tako je poudarjala pomen, ki ga na deželni ravni imajo različne etnične in jezikovne skupine. "Verjamem, da so tudi te skupnosti ključni argument, ob katerem lahko naša dežela danes opravičuje posebnost svojega statuta", je dejal Gabrovec.

Foto IG

Foto Slomedia

Umestitvena seja deželnega sveta FJK

Je lažje pomagati živeti ali umreti? Take in drugačne zgodbe našega časa

V prejšnjih tednih je na italijanskih spletnih dnevnikih krožil videoposnetek o 75-letni gospe iz Veneta, ki se je zaradi neozdravljive bolezni odločila za smrt. "Moje trpljenje nima smisla", je dejala. V specializirani kliniki v Švici - kjer je evtanazija po zakonu dovoljena - "so ji vzeli" življenje. Dramatični triminutni posnetek je v bistvu reklamni spot v režiji radikalcev, ki zbirajo podpise za evtanazijo. Kampanjo so predstavili kot bitko "za svobodno življenje", za novo svoboščino. Kaj je tu novega? Zaradi najrazličnejših razlogov - bolezni, psihičnega trpljenja, ekonomskih težav, vsekakor vedno iz obupa - se od nekdanj dogaja, da se ljudje odločajo za smrt. Katera naj bi bila nova "pozitivna" pravica ali svoboščina? Vsakdo ima konec koncev v vsakem trenutku "svobodo" tvegati življenje, npr. če prehitro drvi z avtomobilom ali motorjem, če ne upošteva rdečega semaforja ali prečka cesto, ne da bi pogledal desno in levo; če se predaja mamilom ali drugim odvisnostim, ki povzročajo "umiranje na obroke", itd. Vsakdo si lahko konec koncev svobodno vzame - ali "jemlje" - življenje. Novo je v omenjeni kampanji morda le to, da ti lahko nekdo pomaga si vzeti življenje; da ti

kdo drug povzroči zlo in za to ne nosi posledic. Z evtanazijo se družba v bistvu razreši odgovornosti, da bi pomagala osebi v najhujši stiski. Kot edino rešitev ponuja smrt. Pred nekom, ki si hoče vzeti življenje, smo vajeni kaj storiti, da bi ga ustavili in mu tega ne dovolili. V zadnjem letu si je zaradi gospodarske krize vzelo življenje na desetine podjetnikov. O tem pojavu kot o problemu, ki zadeva vso družbo, so govorila vsa sredstva družbenega obveščanja. Krivdo za skrajna dejanja so dajali celo državi, češ da je povzročila tako hudo stanje in ni mogla pomagati lastnim državljanom. "Pomagati tem, ki imajo namen si vzeti življenje", je doslej pomenilo "pomagati jim, da tega ne storijo". Danes nekateri že spet sprevračajo pomen besed, ko trdijo, da je treba obupanemu človeku pomagati umreti, ne pa živeti. V prvem primeru je dovolj mu ponuditi smrtonosen napoj, kot to delajo v Švici; v drugem primeru si je treba zavihati rokave, si vzeti čas za poslušanje in konkretno pomoč, torej ponuditi vsaj strpnost, če že ne solidarnost in bratstvo. Fizične bolečine niso najhujši problem, pravijo strokovnjaki, saj je paliativna medicina v zadnjih letih naredila ogromne

korake. Morda sta - ob hudi bolezni in trpljenju - le hujša strah in občutek osamljenosti, praznine ali nekoristnosti. Kdor zagovarja "sladko smrt", dobro ve, da je postopek mrzel in aseptičen, da je treba izpolniti obrazec, da je zraven "specializirano osebje", ki pa sploh ne ve, kaj je človeška toplina. Kozarec s smrtonosnim "pomirjevalom" mora vzeti v roke "samomorilec" sam, ki mora zato biti samostojen in samozadosten. Odgovornost je, kot rečeno, izrecno njegova... Pravo zmagovalce velike utvare, ki ji pravimo "samoodločanje"! Res žalostna zgodba! Ko sem razmišljal o obupu in občutku nesmisla, ki ju je doživljala gospa iz Veneta, sem se spomnil na drug internetni videoposnetek (tega vam iskreno priporočam!). Gre za pričevanje, pravo "življenjsko pesem" 28-letne Chiare Corbella Petrillo iz Rima, ki je - že spet zaradi neozdravljive bolezni - umrla lani, le štiri mesece pred gospo iz Veneta. Žrtvovala se je, da bi rešila življenje svojemu še nerojenemu otroku. Do zadnjega trenutka je izžarevala neverjetno privlačno lepoto, rada je ponavljala: "Rodili smo se in nikdar ne bomo umrli". Njeno trpljenje je imelo - in bo gotovo še imelo! - smisel. Gre za zgodbo, pred katero ni mogoče ostati ravnodušni, za zgodbo, ki te zaznamuje. Govori pa o tem, da samo ponovno odkritje globokih razlogov za življenje lahko reši ta tragični svet pred popolnim brezupom in samouničenjem. Čudovita zgodba našega časa!

Danijel Devetak

Intervju

Podpredsednik lokalne akcijske skupine Kras Miloš Čotar je spregovoril o delovanju in prihodnosti ustanove

3

Pogovor

G. Alessio Stasi je v Luksemburgu in Bruslju predaval na posvetu o mejah in večkulturnosti

3

Jezikoslovje

Maja Mezgec je izdala študijo o stopnji funkcionalne pismenosti v slovenski narodni skupnosti v Italiji

10

Giulio Andreotti je umrl 6. maja v 94. letu starosti

Večplasten lik pokojnega italijanskega politika

O pred kratkim preminulem italijanskem državljanu in enem najplivnejših povojnih italijanskih politikov je pomembno vedeti, da se je že v zgodnji mladosti začel ukvarjati s politiko in se na tej ravni izkazal kot vztrajen in vsestransko podkovan državnik, ki je znal ločiti vsakodnevno dogajanje od ključno pomembnih dogodkov in pojavov za dozorevanje sprememb tako v lastni državi kot v širšem svetu. Kljub temu da ni izhajal iz kake plemiške ali bogate meščanske družine, se je v svojem življenju visoko povzpел, a se s svojega doseženega položaja ni razkazoval javnosti, temveč je brez zunanje hrupa deloval v službi države. Smisel za javno delovanje je pridobil v Združenju italijanskih katoliških študentov FUCI, eni redkih cerkvenih organizacij laikov, ki si je ni podredil fašistični režim. Med obiskovanjem vatikanske knjižnice je imel prilož-

nost spoznati Alcideja De Gasperi, ki je tam služboval, da se je tako izognil izgonu iz Italije, ki ga je zanj zahteval fašistični režim. De Gasperi ga je uvedel v politično delovanje za uveljavitev demokratičnih sil po predvidenem propadu fašizma. Tako je bil brž po vojni leta 1946 pri 27 letih izvoljen v ustavodajno skupščino kot predstavnik Krščanskih demokratov in nato v parlament Italijanske republike. V svoji nadaljnji politični karieri je bil sedemkrat predsednik vlade, minister pa v 33 vladah. V stranki KD se je prišteval k sredinsko usmerjenim prvakom in je v začetku nasprotoval vladnemu zavezništvu med KD in socialisti (PSI). Po tragični smrti Alda Mora pa je leta 1970 prvič prevzel predsedstvo vlade tako imenovane narodne enotnosti, za katero so v parlamentu prvič po letu 1947 glasovali tudi Togliattijevi

komunisti. V času razkroja druge republike zaradi razkritja podkupovalnega sistema v vladnih strankah se je Andreotti moral zagovarjati pred obtožbo zunanega sodelovanja z italijansko mafijo. Po raznih sodnih procesih ga je prizivno sodišče v Perugii leta 2002 obsodilo na 24 let zaporne kazni, dve leti kasneje pa ga je sodišče v Palermu oprostilo vseh obtožb. Povedati velja, da se je obtoženi Andreotti osebno udeležil vseh

sodnih razprav in pri tem stalno poudarjal, da zaupa v poštenost sodnikov.

Ker je bil Andreotti dolga desetletja aktiven na raznih političnih položajih, je dobro poznal ozadja političnih dogajanj v Italiji. Mnogi so ga dolžili povezanosti z raznimi političnimi spletkami. Kot preizkušen politik je v obrambi vedno poudarjal logičnost izhodišč in poteka dogodkov in posredoval dokumentirane podatke, tako da mu nasprotniki zlepa niso mogli do živenga.

Kar se tiče njegove vloge v stranki Krščanska demokracija, poznavalci razmer ugotavljajo, da se ni nikdar potegoval za mesto političnega tajnika v stranki. Okrog sebe je sicer imel skupino zvestih prijateljev, a v stranki ni nikdar nastopal sektaško. Njegova moč je bila v doslednem zagovarjanju svojih gledanj na razna

vprašanja, hkrati pa je bil odprt za stališča drugih tako glede notranjdržavnih kot zunanjepolitičnih vprašanj.

Ime Giulia Andreottija je tesno povezano s povojnim dogajanjem v naših krajih s posebnim ozirom na Trst pod ZVU (Zavezniško vojaško upravo). Predsednik italijanske vlade De Gasperi ga je že leta 1946 imenoval za podtajnika v predsedstvu vlade pri Uradu za obmejna območja, ki je med drugim razpolagal s posebnimi finančnimi sredstvi za pomoč tržaškim organizacijam, ki so delovale za priključitev Trsta Italiji in obrambo pred komunistom ob "vzhodni meji". Isti urad je zbiral tudi zaupne podatke o dogajanjih ne samo v Trstu, ampak tudi na širšem deželnem področju. Nadzoroval je tudi delovanje slovenskih organizacij in njihovih najbolj izpostavljenih predstavnikov.

Isti urad je tudi vzdrževal znano paravojaško organizacijo Gladio, ki se je razbohotila zlasti v Beneški Sloveniji, kjer je s plačanimi sodelavci nadzirala celotno

življenje in še posebno delovanje slovenskih organizacij in njenih članov. Delovanje te organizacije je dokumentirano opisano v znani knjigi *Mračna leta v Benečiji*. Ko je bilo leta 1991 odkrito eno od tajnih skladišč orožja za potrebe Gladia v neki jami pri Nabrežini, je minister Andreotti razkril imena vseh vodilnih članov Gladia tako na vsedržavni kot lokalni ravni. Kot spreten politik je verjetno presodil, da je dozorel čas, da se skrivnost okrog Gladia politično razbremenijo.

Končno naj povemo, da je Andreotti dobro poznal problematike slovenske manjšine, saj se je z njo srečeval kot večkratni predsednik vlade in minister. Tako je z njim povezana ustanovitev Casandrove komisije za proučevanje problemov slovenske manjšine z dekretom z dne 24. decembra 1977, potem ko se je 9. avgusta istega leta sestal z enotno delegacijo slovenske manjšine. Komisija se je sestajala tri leta in se je potem razšla brez konkretnih predlogov v vladi.

Alojz Tul

Izjemen dosežek za stranko SSK in za potrjenega deželnega svetnika

Gabrovec podpredsednik deželnega sveta

Stranka Slovenska skupnost izraža zadovoljstvo ob izvolitvi Igorja Gabrovca za podpredsednika deželnega sveta FJK, obenem mu čestita za ponovno pomembno priznanje, ki potrjuje pravilno začrtano politično pot v smeri čim širšega uveljavljanja načela zbirnosti. Na deželni ravni je to gotovo nov pomemben uspeh, ki ga SSK v štiridesletni zgodovini še ni dosegla. Podpredsedniško mesto v deželnem parlamentu pa predstavlja še dodatno uveljavitev SSK v levosredinski koaliciji in njeno pomembno dodano vrednost, ki bo v korist celotni slovenski narodni skupnosti v FJK.

Nov institucionalni uspeh SSK potrjuje še enkrat, da je pot samostojnega nastopanja po načelu zbirne stranke uspešen in učinkovit način političnega uveljavljanja slovenske narodne skupnosti. Na tej poti je SSK prav v zadnjih letih doživela pomembne rezultate, ki bi lahko bili še boljši, če bi se ji pri tej usmeritvi pridružilo še več

manjšinskih dejavnikov in seveda volivcev ter bi na tak način smotrnejše uporabili volilni potencial, ki ga ima naša narodna skupnost. Stranka SSK želi ta zgodovinski dosežek na primeren način proslaviti in se obenem zahvaliti vsem kandidatom, ki so svoj obraz, ime in priimek zastavili za letošnji volilni izziv, v katerem je bil dosežen nov uspeh. V ta namen je za prihodnji četrtek, 23. maja, sklican razširjen deželni svet SSK, ki bo zasedal v Nabrežini, v prostorih društva Igo Gruden, s pričetkom ob 20. uri. Na

Foto DPD

srečanju so še posebno vabljeni vsi kandidati na letošnjih deželnih volitvah.

Čestitke Sveta slovenskih organizacij Igorju Gabrovcu

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je novizvoljenemu podpredsedniku deželnega sveta FJK Igorju Gabrovcu izrazil čestitke za izvolitev na tako visoko in odgovorno mesto. Čestitke je Štoka izrazil v osebnem imenu in v imenu celotnega izvršnega odbora SSO ter pri tem še posebno podčrtal željo, da bi Gabrovec v novi institucionalni vlogi opravil veliko uspešnega dela v dobrobit vse naše narodne skupnosti in celotnega prebivalstva dežele Furlanije Julijske krajine.

Povejmo na glas

Napoved možnosti socialnih nemirov

Na pričetku prejšnjega tedna je bila objavljena zanimiva in po svoje nenavadna novica, ki je nemara šla mimo, ne da bi bila primerno opažena. Predsednik Evropske centralne banke Draghi je v svoji izjavi podčrtal mnenje, da bi morali ustrezneje skrbeti za pravičnejšo razdelitev dobrin med bogate in revne. Namig je dovolj jase, namreč, da sedanja razdelitev bogatim daje in revnim jemlje, če se preprosto izrazimo. Ta ugotovitev pa ne razkriva neke nove resnice, saj tenkočutnejši izvedenci že kar nekaj let opozarjajo, da se družba razvitega sveta vse bolj prelamlja med bogate na eni in revne na drugi strani. To bo prej ali slej pripeljalo do velikih napetosti, če politika ne bo nastajanja krivične družbe zaustavila. Presenetljivo in še kako škodljivo je, da praktično vse najvišje institucije nastajanje socialne krivičnosti mirno dopuščajo. To pa ni samo škodljivo, brezbržnost do socialne pravičnosti je skrajno neetično početje, saj je socialna pravičnost božja kategorija, ki hoče ljudem dobro, in to vsem. Na kateri drugi način se na kolektivni ravni uresničujejo ali ne uresničujejo tudi verska načela in cilji, če ne s socialno pravičnostjo? Gotovo na noben drug način. Brez socialne pravičnosti so poteptane temeljne pravice človekovega dostojanstva, ki je vse bolj obubožanim množicam dobesedno odvzeto. Toda Draghijeva izjava se s tem ne konča, saj v nadaljevanju napoveduje možnost socialnih protestov, ki utegnejo biti nasilni in ekstremni,

če ne pride do drugečnega urejanja družbe. Če smo odkriti, je nekoliko nenavadno, da tovrstna opozorila prihajajo s strani prvega človeka evropske banke. So vrhunski bančniki izražali, da postaja vsota ekonomske krize ter vse večjega števila ljudi v stiski eksplozivna in da se bo ta eksplozija v določenem trenutku zanesljivo zgodila? Ne nazadnje se bo nezaposlenost le zviševala, dohodki bodo zamrznjeni ali celo zmanjšani in vse manjša kupna moč prebivalstva bo še večje število podjetij spravila na boben. Ni nam znano, kako so se na pomenljivo Draghijevo izjavo odzvali v Evropi, vemo le, da se je Italija odzvala že naslednji dan, kar je gotovo zgovorno. Nemudoma se je sestal Državni komite za javno varnost, ki mu predseduje Alfano in na katerem je bil prisoten tudi vladni predsednik Letta. Ugotovljeno je bilo, da je potrebna večja varnostna budnost, in to zaradi "kritičnosti socialnih razmer, povezanih s sedanjim ekonomskim stanjem". Vse prav, da se zagotovi javna varnost, kar v bistvu pomeni okrepljeno delovanje policije in drugih podobnih služb. Ker pa naj bi bile razlog morebitnih nemirov vse bolj kritične socialne razmere, več kot upravičeno pričakujemo, da bo politika slednjich nekaj storila tudi in predvsem za boljše pogoje nižje srednjega sloja in da se ne bo zgolj pripravljal na spopad s protestniki - to bi pomenilo, da sedanjih krivic ne želi odpraviti, ampak jih zapečatiti.

Janez Povše

Politično sodelovanje med manjšinskima strankama SSK in SVP

Na srečanju z evropskim poslancem Dorfmannom

Ožje vodstvo SSK se je pred kratkim srečalo z evropskim poslancem Herbertom Dorfmannom, ki se je mudil na obisku na Goriškem. Evropski predstavnik južnotirolske Südtiroler Volkspartei se je o državnih in evropski politični si-

do naslednje leto evropske volitve; obojestranska želja pri tem je, da se obnovi naveza izpred petih let. Dorfmann je vodstvu SSK sporočil, da bo najverjetneje spet kandidiral za Bruselj. Kmetijska problematika in evropski razvojni programi so zavzeli

dil razpoložljivost za katerokoli posredovanje.

Ostaja pa še vedno velika zaskrbljenost zaradi finančne krize, ki je zajela več držav južnega dela Evropske unije. Med temi sta se znašli tudi Italija in Slovenija. Tako stanje gotovo vpliva tudi na položaj narodnih manjšin, saj šibkejši družbeni členi težje prenašajo krizne posledice. Poleg problema financiranja manjšinskih institucij in delovanja civilne družbe se posledice poznajo še posebno pri zaposlovanju mladih in pri zagonu gospodarstva. Ne nazadnje pa je pri krčenju državnih finančnih izdatkov pomembno narediti take korake, da se vsekakor ohrani raven političnega in institucionalnega predstavnitstva narodnih manjšin. Na svoj račun je prišel tudi predstavnik mladinske sekcije SSK Leban, ki je poudaril pomembno vključevanje mladih v politiko in spoznavanje evropskih institucij. Zato je prosil Dorfmannu za posredovanje pri navezavi stikov z mladinsko sekcijo SVP.

Igor Gabrovec in Herbert Dorfmann

tuaciji ter o splošnem gospodarskem stanju pogovarjal z deželnim tajnikom Damijanom Terpinom, predsednico Fulvio Premolin, svetnikom Igorjem Gabrovcem, Hadrijanom Corsijem, Silvanom Primožičem, števerjansko županjo Franco Padovan, odbornikom Milkom Di Battista in predsednikom mladinske sekcije SSK Simonom Petrom Lebanom. Na začetku srečanja je Dorfmann izrazil zadovoljstvo in čestitke zaradi uspehov SSK na deželnih volitvah ter zmage Debole Serrachiani, s katero je dobro sodeloval v Evropskem parlamentu, še posebno na področju infrastrukture. Za obe manjšinski stranki je tudi pomembno, da imata politični dogovor z Demokrasko stranko, ki je v obojestransko korist. Pri tem so tudi obravnavali odnos med SSK in parlamentarci SVP v Rimu z namenom, da se ponovno vzpostavi in izboljša sodelovanje za vsa tista ključna vprašanja, ki zadevajo Slovence v FJK in izvajanje zaščitne zakonodaje. V bližnji prihodnosti pa se bodo morali ojačiti tudi stiki na ravni političnih tajništve, saj bo-

tudi precej časa v pogovoru med vodstvom SSK in Dorfmannom. Pri tem je več pomembnih določil, ki bi jih bilo treba izkoristiti. Zato je predstavnik SVP ponu-

Za vedno je nehalo biti plemenito srce

JOŽETA, SIPKA, PALJKA

Ob odhodu na večne Božje poljane ljubljene očeta iskreno sočustvujemo z našim odgovornim urednikom Jurijem in njemu ter vsem njegovim domačim iz srca izrekamo občuteno sožalje

UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA

Ob smrti dragega očeta

JOŽETA

izreka svojemu članu in odgovornemu uredniku

Novega glasa, časnikarju Juriju Paljku

občuteno sožalje

SVET SLOVENSKEH ORGANIZACIJ

POGOVOR Miloš Čotar

“Podeželje ni restavracija, ki zaživi konec tedna, ampak je živo vedno!”

Lani smo na intervju povabili predsednika Las Kras, Franca Fabca, ki nam je predstavil delovanje ustanove, ki spodbuja kmetijsko dejavnost na tržaškem in goriškem Krasu. Tokrat pa je na naš pogovor privolil Miloš Čotar, ki je bil svojčas v sklopu Lokalne akcijske skupine imenovan za podpredsednika in predstavnika zasebnega sektorja za območje goriške pokrajine. Najspomnimo, da je bil Las Kras ustanovljen 7. avgusta 2008 in ima v statutu določene cilje za uresničitev dejavnosti in pobud, ki bodo spodbujale razvoj, izboljšavo in ovrednotenje lokalnih virov ter tako spodbudile trajen in uravnotežen razvoj enovitega kraškega območja, tudi s pomočjo osnovanja in vodenja lokalnih, regionalnih, državnih in evropskih programov ter projektov.

Menim, da je Las zelo pomemben subjekt. Zanimiva je že njegova struktura. Družba je neprofitna zadruška z omejeno odgovornostjo s 50% javnim (pokrajine, občine) in 50% zasebnim kapitalom (Zadružna Kraška banka, kmetijske stanovske organizacije, Agrarna skupnost, razni konzorciji). Ta model odgovarja zahtevam evropske zakonodaje, ki jih povzema regijski predpis v Načrtu za razvoj podeželja dežele Furlanije Julijske krajine in je torej v nekem smislu obvezna pot; po mojem mnenju je to vsekakor lahko tudi zelo zanimiva iztočnica v smeri boljšega in učinkovitejšega dela v korist ozemlja in ljudi, ki na njem prebivajo in od njega živijo. Znano je, da je eden glavnih problemov kmetijstva oz. podeželja nasploš koordinacija med subjekti, pletenje medsebojnih vezi ali skupna ponudba pridelkov in storitev. Menim, da ima Las vse pogoje, da lahko igra pomembno in nenasledljivo vlogo koordinatorja med javnimi ustanovami in vsemi dejavniki, ki delujejo na območju Bre-

ga, tržaškega in goriškega Krasa. Mi predstavljamo v istem osebku javne ustanove in zasebnike; poznamo njihovo (različno) delovanje, (drugačne) zorne kote in (večkrat težko uskladjive) interese. Žal smo v tem poslanstvu le delno uspešni.

Zakaj pa?

Naloga prav gotovo ni lahka, vendar se na tej poti srečujemo tudi z marsikatero težavo, ki je ne bi bilo treba.

Ali bi nam lahko pojasnili ta vidiki?

Težave zadevajo v prvi vrsti birokracijo. Delovanje na podlagi evropskih sredstev in upravljanje denarja iz teh skladov predvidevata izredno zapleteno, zamudno in obsežno obračunavanje, ki nam od naša (pre) veliko dragocene energije. Naša prva in glavna skrb bi morala biti ta, da čim prej in čim učinkoviteje porazdelimo sredstva med krajevne ustanove in posameznike, dejansko pa se moramo dnevno soočiti “s polni pod nogami”. Prva leta je bilo delovanje Las ohromljeno, ker je bil finačni sklad dolgo zamrznjen. Pravo operativno fazo smo zato začeli šele lani, sedaj pa nam deželna uprava že “očita”, da zamujamo z razpisi. Resnici na ljubo je treba povedati, da je pred objavo vsakega razpisa toliko zapletov in formalnih težav, da je zamujanje neizogibno.

Ali računate, da bo val preventiv po nedavnih deželnih volitvah prinesel Las-u pozitivne novosti?

Od novopetene deželne vlade ne zahtevamo čarovnij ali čudežev, pričakujemo pa pravičnejši odnos politike do naše realnosti in boljši dialog s pristojnimi funkcionarji, ki spremljajo naše projekte. V viziji kmetijske politike, ki jo je v zadnjem petletju ustvaril dosedanj odbornik Violino, so se morale vse deželne raznolike realnosti prilagajati velikemu in edinemu

furlanskemu kmetijstvu, ki ga družijo blagovna znamka Friulano. Mislim, da si moramo glede tega marsikaj razčistiti, in upam, tudi ubrati pravo smer. Deželna vlada se mora čim prej lotiti temeljite reforme uprave podeželja oz. goratih območij. Nepremišljena ukinitve Gorskikh skupnosti, ki jo je odredil nekdanji predsednik Tondo, ni imela nobenega pozitivnega učinka. Gorske skupnosti so sicer potrebovale notranjo reorganizacijo

in strukturno racionalizacijo, njihova ukinitve kar čez noč pa je delovala zelo negativno. Na našem območju so posledice takega postopanja že dolgo vidne, saj nam je bila Kraška gorska skupnost (KGS) po krivici izbrisana veliko prej. Pokrajinski upravi, katerima so bile predane kompetence KGS, samo delno krijeta nastalo vrzel. V tej situaciji deluje LAS kot nekakšen potomec Gorske skupnosti, čeprav to ni in ne more biti. Naš Las je pravzaprav prvi, ki občuti pomanjkanje Gorske skupnosti. Vse ostale Lokalne akcijske sku-

pine v naši deželi imajo namreč za sabo Gorske skupnosti. Te so tudi med glavnimi člani teh Lasov in je zato v njihovem interesu, da delujejo čim bolje. Ti Lasji lahko računajo na dragoceno pomoč funkcionarjev, ki jih dajajo na voljo članice in delujejo na ta način kot pravi instrumenti za uporabo evropskih sredstev. Mi te pomoči nimamo, in to je občutiti ne samo v pomanjkanju delovne moči, ampak tudi v vsakodnevem odno-

su z deželnimi uradi. Ali ljudje občutijo te težave? Prav gotovo, čeprav deluje Las kot nekakšen filter med posameznikom in deželno upravo in ostaja zato večina težav neznanjih. Kakšen pa je odziv na vaše delovanje? Glede naših razpisov smo opazili, da vlada med ljudmi veliko pričakovanje, ki pa se nato ne spremeni v dokončno predložitve prošnje. Eden od razlogov za to je morda dokumentacija, ki jo je treba priložiti k prošnjam. Nekateri namreč ocenjujejo, da

se takih prošnji ne splača delati, ker naj bi jih višina prispevkov ne opravičevala. Osebo sem drugačnega mnenja: v obdobju, ki ga označuje huda gospodarska kriza, je vsaka pomoč zelo dragocena. Pravzaprav je Las trenutno edini, ki še predvideva konkretno pomoč pri določenih dejavnostih. Našemu območju bomo razdelili skupno skoraj 3.000.000 evrov prispevka in s tem spodbudili investicije v vrednosti preko 4 milijonov. Zame to niso zanemarljive številke.

Katere razpise ste že objavili in katere še načrtujete?

Objavili smo prvi razpis v vrednosti 250.000 evrov pomoči za povečanje števila in prekalifikacijo ležišč v strukturah, ki ponujajo nočitve z zajtrkom, in nepoklicnih strukturah, ki od dajajo sobe v najem (bed&breakfast), ter razpis, ki je bil namenjen javnim upravam, ki so se lahko prijavile s projekti za vrednotenje lokalnih kmetijskih pridelkov in izdelkov v skupni vrednosti 180.000 evrov. Sedaj potekajo še roki za finančno pomoč pri ureditvi, izboljšavi in posodobitvi kmečkih turizmov, nov razpis za bed&breakfast in razpis, ki je namenjen društvom, ki se ukvarjajo z rekreativno in kulturno dejavnostjo. Kmalu imamo na vidiku še objavo zadnjih razpisov: pomoč pri pobudah za vrednotenje lokalnih pridelkov v navezi z gostinsko ponudbo ter pri projektih za ureditev krajine in obstoječih pešpoti z namenom boljšega in širšega turističnega, rekreacijskega, športnega in kulturnega koriščenja. Ti bodo posebej zanimivi za društva. Ta vabim predvsem, da razmislijo o morebitnem medsebojnem sodelovanju ali sodelovanju s krajevnimi upravami. Takih oblik povezovanja je daleč premalo, vendar so lahko zanimive in koristne, ker odpirajo nove, širše možnosti tako pri izvajanju projektov kot za finančno kritje deleža, ki ostane izven prispevka.

Obstaja torej kar precej različnih priložnosti tako za posameznike in društva kot za

krajevne uprave. Kateri pa je skupni imenovalec vašega delovanja?

Naša filozofija temelji na trajnostnem razvoju ozemlja in na spodbujanju integriranega razvoja različnih gospodarskih, socialnih in kulturnih stvarnosti, ki so prisotne na območju našega delovanja. Menim, da bomo na pravi poti takrat, ko bomo znali nuditi obiskovalcem našega območja čim bolj celovito sliko tukajšnjega življenja. To pomeni dajati pravilen poudarek na zgodovini naših prednikov, ki so z garanjem in ljubeznijo obdelovali skopo zemljo ter ji počasi in potrpežljivo izboljševali rodovitnost. Pomeni opozarjati, da podeželje ni hotel ali restavracija, ki zaživi samo ob koncu tedna, ampak je živo vsak dan, z vsemi svojimi zadoščenji in težavami; prav tako ga ne gre obravnavati kot ljudski vrt ali park, namenjen samo sprehajanju, saj je čarobna lepota naših obrobni kmetijskih in podeželskih krajev tudi sad dela, ki se mora vsak dan nadaljevati. V tem smislu sem, četudi kot prepričan naravovarstvenik, kritičen do takega izvajanja zakonodaje za zaščito narave, ki prepoveduje najosnovnejša kmetijska opravila v navnem prepričanju, da se tako ohranjanja neokrnjena “trenutna fotografija” krajine, kot jo imamo danes pred očmi. Meščana iz Trsta in Gorice ali turista z drugega konca sveta je treba soočiti z vsemi vidiki tega življenja: polagoma se bo naučil pravilno ceniti (s srcem in z denarnico) pridelke, storitve in ljudi. Ko nam bo to uspelo, bo povsem postranskega pomena, koliko smo veliki oz. majhni v primerjavi z drugimi.

Kaj svetujete morebitnim interesentom za vaše razpise in kakšna je vaša želja glede prihodnjega delovanja Las?

Posameznikom in kmetijam, ki razmišljajo o turistični ponudbi, svetujem, da se kljub splošnemu neugodnemu gospodarskemu obdobju opogumijo in investirajo v to. Prepričan sem, da je politika uspeha za celotno območje tista, ki vodi kupca do nakupov krajevnih pridelkov, izdelkov in storitev h kmetovalcu, ne pa tista, ki pridelke odnaša na tržišča po svetu. To je moj nasvet in hkrati tudi moje vodilo ter želja pri nadaljnjem delu.

IG, JUP

POGOVOR Mag. g. Alessio Stasi

Ostanimo evropski državljani, zvesti svojim koreninam!

V zadnjih dneh aprila je mag. g. Alessio Stasi predaval v Luksemburgu in Bruslju za Evropsko komisijo. Na posvetu o mejah in večkulturnosti “Borders and multiculturalism”, ki ga je priredil generalni direktorat za prevajalce in ga je moderiral goriški rojak dr. Jan Bednarich, je g. Stasi spregovoril o Gorici kot paradigmatu oz. vzorcu večkulturnosti. Njegova posega sta v glavnem potekala v angleščini, dopolnjeval pa ju je v italijanščini, slovenščini, furlanščini, nemščini in latinščini, s čimer je na poseben način navdušil občinstvo. Njegovo izvajanje je povsem prepričalo tudi izpitno komisijo, ki mu je obakrat prisodila oceno “excellent”. Pri svojem razmišljanju je tudi omenil krščansko omiko kot temelj evropske stvarnosti.

G. Stasi, ali nam lahko spregovorite o vsebini svojega predavanja?

Govoril sem predvsem o mejah kot možnosti ločitve ali povezovanja, s posebnim ozirom na kulturno in jezikovno bogastvo.

Po daljšem uvodu, v katerem sem skušal prikazati predvsem stvarnost srednje Evrope, sem prešel na goriško območje, ki je tako nekdanji kakor danes globoko zaznamovano z izkušnjo meje. Poslušalce so zelo pritegnile zgodovinske anekdote. Nasmehnil so se, ko sem jim pripovedoval o meji, ki jo je zavzevala vojaška uprava pri narezanju po drugi svetovni vojni, ko je v nekaterih domovih ostala kuhinja v Italiji, spalnica v Jugoslaviji. Pojav meje sem predstavil predvsem z zgodovinskega in družbenega vidika, izhajajoč seveda tudi iz pojma naravnih meja. Pri tem sem se poslužil tudi primerov iz poznoantičnega in srednjeveškega obdobja, na primer t. i. “limes” z langobardskim ozemljem, politična meja, ki se je že od nekdanj ujemala z geografsko prek toka reke Idrijce. S političnega področja sem omenil svojevrstni primer furlanskega parlamenta, ki je nastal že v 12. stoletju in je pravzaprav med najstarejšimi tovrstnimi organizmi v Evropi. To je med poslušalci

vzbudilo veliko zanimanje. Predavanje je potekalo večji del v angleščini. V zadnjem delu, ko sem prešel na področje večjezikovnosti, sem si lahko oddahnil in spregovoril v štirih jezikih, ki so mi bolj domači in so zaznamovali naše območje: slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini, mestoma tudi v latinščini. Za vsako jezikovno skupino sem predstavil po en lik iz preteklosti, ki se je posebno izkazal na področju povezovanja med različnimi jeziki in kulturami. Za goriške Slovence sem spregovoril o Štefanu Kocijančiču, ki je v 19. stoletju bil izjemen lik poliglota in leksikografa, saj je govoril šestnajst jezikov in jih s slovničnega vidika poznal še enkrat toliko. Za Furlane mi je služil kot primer Zuan Josef Busiz, goriški pesnik iz obdobja baroka, ki je v furlanščino prevedel Vergilijeva pesniška dela, sicer z nekoliko smešnim priokusom. Za goriške Nemce sem

predstavil Franza Leopolda Savia, ki je v 19. stoletju prevedel v italijanščino dela pomembnejših mislecev nemškega idealizma, obenem pa je bil Prešernov in Čopov prijatelj. Za italijanski del pa sem navedel osebnost, ki sicer ni izšla z našega ozemlja, a je z Goriško tesno povezana: Enea Silvio Piccolomini, tržaški škof in poznejši papež Pij II., ki je v svojem delu De Europa že v 15. stoletju prvi uporabil politični in geografski pojem Evrope, povzet iz klasične antike. Z navedkom iz njegovega dela sem sklenil obe predavanji, ki sta trajali po tri četrt

ure vsako. Goriška je res majhna, in vendar se zdi, da je vzbudila zanimanje... Res, na začetku sem se skorajda bal predstaviti Goriško kot primer večkulturnosti tako obsežnemu in raznolikemu občinstvu. Izkazalo se je nasprotno. Večina poslušalcev, tako v Luksemburgu kot Bruslju, je že prej bolj ali manj

poznala naše kraje. Začudil sem se, ko me je neki švedski politik, ki je pred leti obiskal Gorico, vprašal, kakaj na Goriškem gradu kraljuje lev sv. Marka, saj je naše ozemlje pripadalo Beneški republiki le slabo leto. Celotno je vedel! Neki poslušalec iz Anglije mi je poklonil svojo fotografsko knjigo o našem ozemlju, ki ga je pred nedavnim obiskal s kolegom, štartal pa je iz Nemčije!

Kakšen vtis ste imeli, ko ste govorili na tako prestižnih odrih?

Bila je res edinstvena izkušnja, vse se je odlično izteklo. Za posredovanje in zamisel sem hva-

lažen v prvi vrsti prijatelju dr. Janu Bednarichu, goriškemu rojaku, ki je že nekaj let vodja prevajalskega oddelka Evropske komisije v Bruslju. Da sem lahko pobliže spoznal nekatere organizme Evropske unije, sem lahko računal na gostoljubnost in vodstvo prijatelja Ulricha von Liechtensteina, člana znane knežje rodovine, ambasade nega sekretarja v Bruslju. Poleg uspešno opravljene obveznosti moram priznati, da je bilo potovanje vsestransko bogato in zanimivo. Težko je pozabiti vsakdanji vrvež ljudi v Bruslju, neverjetno dovršene zgradbe v gotško-brabantskem slogu, vse do najmodernejših vladnih splotij. Z veseljem sem predstavil našo malo domovino tako širokemu občinstvu, čeprav moram priznati, da mi je med pogovori s prijatelji iz tujine včasih težko, ko pomislim, da pri nas pogosto ne znamo prav ceniti svojega bogastva in se zatekamo v črnogledost. Organizmi Evropske unije so izredno pozorni na obmejna področja, kakor je naše, prav tako na svet mladih. Naj velja zato zlasti mladim rodovom: danes, ko povezuje in poti ne predstavljajo več toliko težav, moramo ostati obenem zvesti svojim koreninam in istočasno evropski državljani!

DD

Srečanje z dvema nadškofoma in osebjem ordinariata

Iskrena zahvala msgr. Oskarju Simčiču

V ponedeljek, 6. maja, se je goriški nadškofijski ordinariar poklonil svojemu dolgoletnemu, zaslužnemu sodelavcu msgr. dr. Oskarju Simčiču, ki je dva dni prej obhajal življenjski jubilej. Na slavnostnem kosilu, ki je potekalo v obednici duhovniškega doma, so bili prisotni g. nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli, nekdanji nadškof Dino De Antoni, vse osebe goriškega ordinariata in nekateri slovenski

duhovniki. Pred kratkim je msgr. Simčič kot kancler stopil v pokoj, ohranil pa je službo škofovega vikarja za Slovence. Kdor ga pozna, ve, da nerad stopa v ospredje. Na kosilu pa, ki je bilo zanj pravzaprav prese- nečenje, je bil zelo veder in je povedal marsikaj iz svoje bogate življenjske izkušnje. Po nagovori nekaterih od prisotnih, ki so poudarili njegovo vestnost in človeški pristop v odgovorni službi na škofiji, je msgr. Simčič

na prijeten način obudil veliko spominov iz preteklosti. Spomnil se je na domačo Medano, na študijska leta, na rimsko izkušnjo med 2. vatikanskim cerkvenim zborom. S posebno vedrino se je spomnil let, ki jih je preživel kot župnik v Števerjanu, preden je nastopil službo kanclerja in funkcionarja cerkvene sodišča, ki jo je opravljal 27 let. Ob koncu so mu prisotni gostje poklonili spominski dar in listino ter mu iz srca nazdravili.

Simbolika in teološko sporočilo (3)

Pomen amikta ali oglavnice

Bogoslužni kos oblačila, o katerem bomo spregovorili tokrat, se uporablja vse redkeje, saj so sedaj albe narejene tako, da se prilagajo vratu in se uporaba amikta zdi nepotrebna. A tudi nova navodila pravijo, da je to oblačilo treba uporabljati zato, da se pokrije vsakdanja obleka, pa četudi bi to bila t. i. "kolar" srajca ali clergyman, saj naj bi to pravzaprav bila duhovnikova vsakdanja obleka - a o tem morda še kdaj spregovorimo. Amikt izhaja iz glagola "amici-re", "postaviti nad". Navadno je to pravokotni ali kvadratni kos bla-

ga, z všitim križem, iz katerega ob koncih izhajata dve vrvi. Glede na to, da se ga zaveže, so kot osnovno simbolologijo večkrat pojmovali nujnost duhovnika, da brzda svoj jezik oz. da štedi z besedami. Duhovnika naj bi tako, kot je spominjal Amalarij iz Metz, spodbujal k molčečnosti, saj: "Amictus est castigatio vocis" ("Amikt je brzdanje glasu").

Osnovna simbolologija je Božje varstvo proti zlim silam, šlem, ki ga omenja apostol Pavel, kakor se tudi glasi molitev ob nadevanju amikta po izrednem ("tridentinskem") mašnem obredu: "Nadeni mi, Gospod, na glavo šlem rešenja, da

obleče človeško naravo na svojo Božjo, Honorij pa je videl v dejstvu, da si ga pritrdivo okrog vratu, upanje na večno življenje, a se zdi, da so želeli pri bolj ali manj "funkcionalnem" kosu oblačila nekako "forsirati" simbolični pomen, ki bi se skladal s tistim, ki ga imajo druga oblačila, katerih izvor je imel veliko bolj duhovno podlago. Najbolj verjetno je, da ta kos oblačila izhaja iz rimskega "amictusa", ki je pokrival glavo rimskih duhovnikov ob dar-

ritvah bogovom, ali pa iz "sudariuma", ki so ga uporabljali pri vsakdanjem delu za brisanje potu. Danes amikt ne predstavlja več pravega liturgičnega oblačila, temveč le še neko dopolnilo k albi, če ta ne

pokriva povsem spodnje obleke. A zadnjih petdeset let je pač tako, da so se pokopale tradicionalne razlage in uporaba, namesto tega pa se gremo v Cerkvi neko liturgično arheologijo. Pomeni, da se odrečemo staremu, namesto tega pa vzamemo prastaro, a navadno po novodobnih trendih.

Andrej Vončina

ŠTANDREŽ - V nedeljo, 12. maja, so Elisa, Enrico, Filippo, Nicola, Kevin, Lara, Nicola, Nicole in Samuel v župnijski cerkvi Andreja ap. prvič stopili k angelski mizi in prejeli prvo sveto obhajilo. Na veliki korak jih je pripravila katehi-

stinja Albina Pintar, evharistično slavje je daroval župnik Karel Bolčina. Obred je z lepim petjem spremljal otroški združeni zbor pastoralne enote Soča-Vipava pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in Lucrezie Bogaro.

GORICA - Štirinajst otrok je v nedeljo, 12. maja, v duhovnijski sv. Ivana prejelo zakrament prvega sv. obhajila. Dogodek, ki jih bo zaznamoval in spremljal za vedno, so v krogu najdražjih praznovali Beatrice, Chiara F., Chiara V., Desiree', Ester, Filippo, Gabriel, Janoš, Martina, Matija, Nicole, Niccolo', Tadej in Vera. Dve leti jih je

skrbno in ljubeznivo pripravljala katehistinja Ana Turus, ki jim je tudi zagotovila, da bo še naprej molila zanje. Slovesno mašo je daroval g. Marijan Markežič, somaševal pa je msgr. Cvetko Žbogar. V prvih vrstah je ob zvokih kitare in harmonike ganljivo lepo pel otroški zbor pod vodstvom Katerine Ferletič.

Foto G. Gergolet

DOBERDOB - V doberdobski župniji je 38 mladih zaprosilo za zakrament svete birme, zato so se veliko časa pripravljali, in sicer vse do 6. aprila 2013, ko so dočakali ta dan. Za škofa Redaellija je bila podelitev svete birme v doberdobski župniji prva slovesna maša v slovenskem jeziku. Na začetku je naslovil vsem prisotnim prisrčen pozdrav v slovenščini in prosil za razumevanje zaradi svoje izgovorjave, ki pa

je bila res pohvalna. Po zelo poučni pridigi o darovanju samega sebe drugim in o prejemanju daril je podelil vsakemu birmancu zakrament svete birme. Tako je tudi vse navzoče spomnil, da je ta zakrament Gospodovo darilo, na katerega ne smemo pozabiti, ampak moramo ta sijaj Svetega Duha ponosno, a ponižno deliti med ljudi in tako oznanjati Božjo besedo.

Gledališko-glasbeni dogodek Muzikal o Materi Tereziji v Tolminu

V soboto, 20. aprila, smo si v tolminskem kino gledališču lahko ogledali muzikal *Svinčnik zanj*, ki govori o življenju in delu vsem dobro poznane Matere Terezije, redovnice, ki je delovala med ubogimi in bolnimi na ulicah Kalkute v Indiji, za kar je ustanovila tudi poseben red "Misijonark ljubezni". Pisec muzikala so se osredotočili predvsem na notranji boj Matere Terezije, na njeno odločanje med dobrim in zlom ter na njeno molitev in duhovno poveza-

nost z Bogom. V predstavi seveda ni manjkalo prikaz kalkutskih ulic in Terezijine požrtvovalnosti za delo med zapuščenimi in bolnimi. Muzikal je skoraj pol-

no tolminsko dvorano navdušil z izpiljeno in dodelano koreografijo plesnih točk ter lepim petjem. Opazno je bilo, da so vsi nastopajoči v pripravo na nastop vložili veliko truda ter svoje izvajanje izpopolnili tudi s strokovno pomočjo Gregorja Čušina. Potrebno je omeniti, da je bila vsa glasba igrana v živo, kar je pripomoglo k dodatni popestitvi večera.

Tomaž Kavčič

Foto Rok Mihevc

Sestra Tereza / Središče za begunce "Grangia di Monluè" / Milan

Dam ti svojo besedo.

▲ another place

Glas in zgodba tistega, ki je v prvi osebi spoznal prispevke "8xmille" katoliški Cerkvi.

www.chiediloaloro.it

Kratke

SCGV Emil Komel v sodelovanju z društvom Arsatelier

Evergreen, drugi koncert Snovanj 2013

V petek, 17. maja 2013, ob 20.30, bo na sporedu drugi koncert iz niza Snovanja 2013, ki jih prireja SCGV Emil Komel v sodelovanju z društvom Arsatelier. Na kmetiji Carlo di Pradis, med vinogradi krmanskega dela Brd, bodo zazvene najlepše melodije sodobne in filmske glasbe. Pod naslovom EVERGREEN se bodo predstavili učenci moderne skupinske igre in baletnega oddelka Šole Komel pod mentorstvom Martine Gereon, Franka Reje in Mirjam Špacapan, ter Mladinski zbor Emil Komel pod taktirko Davida Bandlja. V učilnicah centra Komel poučujejo tudi moderno glasbo, ki je zelo priljubljena med mladino in je postala celo reden tečaj šolskih programov na državnih ustanovah, kot so npr. konservatoriji in akademije. Gost večera bo Pihalni orkester Brkinska godba 2000 iz Hrpolj-Kozine z dirigentom Tomažem Škamperletom, ki je tudi profesor klarineta na šoli Komel. Vljudno vabljeni!

Viki Grošelj v Kulturnem centru Bratuž

Kulturni center Lojze Bratuž, v sodelovanju s Planinskim društvom iz Gorice, italijanskim CAI in s trgovino športnih izdelkov K2sport, prireja v torek, 21. maja 2013, v domu srečanje s slovenskim alpinistom Vikijem Grošljem. Ob 20. uri bo najprej odprtje fotografske razstave Velikani Himalaje, ki jo bo ob prisotnosti avtorja predstavil alpinist Peter Podgornik. Sledilo bo srečanje z znanim alpinistom. Viki Grošelj, rojen 3. junija 1952, je alpinist, gorski reševalec in vodnik, po poklicu pa športni pedagog. Pleza od leta 1967 in je poleg številnih vzponov v domačih in tujih gorah sodeloval na več kot 30 odpravah v tuja gorstva. Uspelo mu je opraviti enajst vzponov na himalajske osemtisočake. Grošelj je prvi, ki se je povzpel na najvišje vrhove vseh celin. Od leta 1975 do 2011 se je udeležil 17 odprav na osemtisočake. Na vse vrhove, razen na Makalu, Everest in Kangčendzeng, je splezal brez uporabe dodatnega kisika. Za svoje podvige je prejel celo vrsto odličij. Grošelj je tudi avtor dokumentarne TV serije Velikani Himalaje. Na večer so lepo vabljeni vsi, še posebno pa tisti, ki ljubite gore in radi z vzponi pobliže okušate njihove lepote.

AŠZ Olympia in SD Sončnica

Poletno središče Srečanja 2013

Poletno središče Srečanja, ki ga za otroke od 3. leta dalje organizirata združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica, bo letos potekalo v Zavodu Sv. Družine v Gorici od 10. junija do 3. avgusta, in sicer od 7.30 do 13.30 (oz. do 15.30). Tedenska vpisnina znaša 55 evrov (malica, brez kosila, do 13.30 ure) oz. 80 evrov (malica, s kosilom, do 15.30 ure). Predvpiš (do 7. junija brez predplačila!) znaša 45 oz. 75 evrov. Predvpiš za 8 tednov: zadnji teden brezplačen. Za brate so predvideni popusti. Na programu so igre, animacija, risanje, ročni izdelki, izleti, kopanje v bazenu, veliko športa in zabave. Informacije in vpisovanje vsak dan v jutranjih in večernih urah na tel. 335 5952551 (Damijana Češcut, AŠZ Olympia).

Binkoštno bdenje goriške nadškofije

"Duh odpira vrata vere" je naslov letošnjega binkoštnega bdenja. Da bi mladi razmislili o svoji veri, so vabljeni, da se udeležijo manjšega romanja. V soboto, 18. maja, se bodo odpravili iz različnih krajev in se nato zbrali z nadškofom v Ogledju. Mladi iz dekanij Krmin, Gorica, Gradišče in Štandrez se bodo najprej srečali ob 16.45 pri cerkvi v kraju Belvedere (referent je g. Nicola Ban, mobi 339 3395109). Ob 19. uri se bodo udeleženci zbrali v Ogledju, kjer bodo obiskali tudi kripto; za večerjo poskrbi vsak sam. Ob 20.30 se bo v baziliki začelo bdenje, ki ga bodo pripravili mladinska pastorala in laična združenja. Molitev, pesem, nadškofova beseda in posebna znamenja bodo zaznamovali ta pomembni trenutek škofijske skupnosti v letu vere.

Dvor Darka Bratine, Hiša filma, 16. maja ob 20.30

Kitzmüllerjev roman o Nori Gregor

Ob izidu knjige "L'altra regala del gioco" pisatelja Hansa Kitzmüllerja, ki je izšla pri založbi Zondana, Kinoatelj vabi na avdiovizualni dogodek, posvečen filmski in gledališki igralki goriškega rodu Nori Gregor. Potekal bo na Dvoru Darka Bratine v Hiši filma na Travniku v Gorici v četrtek, 16. maja, z začetkom ob 20.30. Knjigo bodo predstavili avtor Hans Kitzmüller, raziskovalec biografije Nore Gregor Igor Devetak in predsednik Kinoateljja Aleš Doktorič. Avdiovizualni dogodek bo režirala dramska avtorica, igralka in režiserka Neda R. Bric, organizirala ga Kinoatelj v sodelovanju s partnerji – SNG Nova Gorica, Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane in društvo Prologo iz Gorice.

Vpis na Poletnosti in predvpiš k pošolskemu pouku do konca maja

Bogata ponudba dejavnosti
Mladinskega doma

Med počitnicami prireja Mladinski dom za člane vrsto dejavnosti, ki imajo kot glavni namen zaposliti mlade v času počitnic, jim ponuditi priložnost, da v skupnosti preživijo del dopusta, se ob pogovorih, igrah in dinamikah učijo sprejemanja drugega, poglobljajo prijateljske odnose, navezujejo nove stike, se zabavajo ob zanimivih aktivnostih in se marsičesa koristnega naučijo, skratka, da se pripravljajo na izzive življenja.

Kot prva bo v zadnjem tednu pouka, od 3. do 7. junija, potekala PRIPRAVA NA MALO MATURO, ki je seveda namenjena dijakom tretjih razredov nižje srednje šole. V popoldanskih urah, z začetkom ob 15. uri in do 18.30, bodo v spremstvu vzgojiteljev in profesorjev ponavljali snov glavnih predmetov in izvedli, kako poteka matura. Psihoterapevt Bogdan Žorž bo dijakom z dragocenimi nasveti pomagal premagovati tremo in ohraniti potrebno koncentracijo. Tudi starši lahko s pravilnim pristopom pripomorejo k temu, da bodo otroci na najugodnejši način preživeli to svojo prvo preizkušnjo znanja, zato bo gost o tem spregovoril tudi staršem. Sledili bodo POLETNI IZZIVI, to so aktivne počitnice, namenjene mladim po 11. letu starosti, ki bodo potekale od 10. do 21. junija v glavnem v dopoldnanskem času. Pester program obsega med drugim videodelavnice, pri katerih otroci sami ustvarjajo risane ali igrane filme, dnevne ekskurzije in raziskovalne izlete, kopanje v morju in sladki vodi, adrenalinske pustolovščine, kot so tarzaning, rafting itd. Mladi nad 15. letom bodo lahko od 14. do 16. junija obiskali TEČAJ ZA ANIMATORJE. Od 24. junija do 28. junija bo v Žabnicah potekal ZELENI TEDEN za otroke od 11. do 14. leta starosti. Poleg iger, dinamik in pohodov so predvidene najrazličnejše spretnosti in tehnike

preživetja v naravi, kot npr. pridobivanje hrane, kuhanje, osnove pohodništva, orientacija. Po poletnem premoru, in sicer od 26. avgusta do 6. septembra,

se bodo učenci in dijaki v dopoldanskih urah začeli polagoma pripravljati na začetek novega šolskega leta. Osnovnošolce čaka ŠOLA ZA ŠALO, srednješolce pa SREDNJA NA ŠTARTU. Čeprav bo v Šoli za šalo pristop seveda bolj igriv in sproščen - deloval bo tudi pravični kotiček -, se učenci ne

bodo odrekli kreativnemu branju in pisanju, ustvarjalnim delavnicam in matematičnim igram. V Srednji na štartu pa bodo dijaki nekoliko resneje ponavljali učno snov, obiskovali jezikovne tečaje in se ukvarjali z vajami iz matematike.

Za otroke, ki letos zapuščajo osnovno šolo, pa bo v Mladinskem domu od 2. do 6. septembra od 8.30 do 12.30 deloval tečaj VSTOP V SREDNJO ŠOLO. Otroci bodo osvežili snov glavnih predmetov, a predvsem bodo

deležni informacij in nasvetov v zvezi s potekom pouka in metodami dela na srednji šoli ter s pridobivanjem delovnih navad. Ob koncu tečaja se bodo lahko njihovi starši pogovorili z učnim osebjem.

Vpis na Poletnosti 2013 in predvpiš k pošolskemu pouku 2013/14 je možen le do 31. maja. Starši imajo s predvpišom otrok k

pošolskemu pouku pravico do 50% popusta pri letni vpisnini ter posebne ugodnosti pri vseh dejavnostih Mladinskega doma (polovična ali celo brezplačna vpisnina). Informacije dobite na sedežu Mladinskega doma, v ul. Don Bosco 60, tel. 0481-546549, 0481-536455 ali 328 3155040 in 334 1243766.

Visok življenjski jubilej naše bralke

Sto pomladi Karmele
Maraž Blažič

Zdi se, da smo goriški Slovenci na italijanski strani meje, kljub vsem tegobam in krutim dogodkom, s katerimi nam je radodarno postregla zgodovina v preteklih hudih časih, kar trdoživi, saj je bilo in je med nami nekaj takih trdnih korenin, ki so dosegle častitljiv okrogli jubilej. Med temi je tudi gospa Karmela Maraž Blažič, ki je do izrednega življenjskega mejnika dospela v letošnjem januarju. Rodila se je namreč v Števerjanu 14. januarja 1913, a že dolgo let živi v Podgori. Tudi njej v mladosti ni bilo z rožicami poslano. Ko se je vnela prva svetovna vojna, je njen oče moral kot avstro-ogrski vojak na fronto, in sicer v Galicijo. Njena mati je s tremi hčerkami - vse so še žive, ena prebiva v Sev-

erni Ameriki, druga pa v Urugvaju - morala zapustiti ljubi dom

in iti v begunstvo, v Turin. Tu se je zaposlila, mala Karmela pa je obiskovala vrtec. Ob koncu vojne so se vrnil domov v žal na

pol porušeno hišo. Oče se je nekaj časa zadržal v Ljubljani, ker ni hotel preživljati svojih dni pod "Lahi". Toda moral se je prilagoditi novim razmeram; vrnil se je in v Števerjanu kupil nekaj zemlje ter začel kmetovati. Da bi kaj zaslužili, so s konjem Pubijem vozili prodajat mleko v Gorico; tudi Karmela je večkrat šla tako v mesto. Nazaj grede so se vselej ustavljali v gostilni Paulin, kjer so se okrepčali in nato odšli proti domu. Karmela je bila zelo pridna učenka in želela si je iti na učiteljske, a žal to ni bilo možno, saj so se medtem v njeni družini rodili še trije otroci, dve deklici in deček. Še sedaj se bistro spominja takratnih ljudi in hudih časov, ko so fašisti prepovedali delovanje naših društev in seveda pouk v materinščini. Mlajši sestra in brat so morali obiskovati šolo v tujem jeziku.

Tudi njeni družini vojna ni prizanesla in niti povojni čas, saj je brat padel pod strel jugoslovanskih vojakov 1. 1947.

Ko se je Karmela omožila, se je

preselila v Podgoro, a je ostala zelo navezana na svoje starše; žal ji je mama kmalu umrla. Gospa Karmela, ki je v zakonu imela hčer Miro in sina Branka in je dočkala vnuke ter tudi pravnukinjo, je še vedno čila in zdrava, nič ne mara poležavati, zgodaj vstaja, stalno nekaj dela in rada občuduje rože na domačem vrtnu. Kot v mladih letih, ko so doma imeli slovenske časopise in knjige, tudi sedaj z veseljem sega po njih. Med drugim je naša zvesta bralka.

Njen stoti rojstni dan so lepo zabeležili tudi v domači cerkvi. Podgorski župnik Josip Caha ji je pri maši namenil nekaj toplih besed in ji podaril pergamentno cvetjem. Tudi goriška občinska odbornica Silvana Romano ji je v imenu goriške občinske uprave voščila in ji poklonila lep šopek. Na njenem domu pa so se zbrali sorodniki in znanci, da bi se z njo poveselili ob tem edinstvenem dogodku. Čeprav s precejšnjo zamudo ji tudi mi vsi pri Novem glasu iskreno voščimo in ji želimo, da bi ji Bog naklonil še veliko zdravja in srečnih trenutkov v krogu najdražjih.

IK

Univerza za tretje življenjsko obdobje
Slovenski jezik in kultura
navdušujeta številne tečajnike

Univerza za tretje življenjsko obdobje v Gorici (UTE) že od l. 2005 nudi tečaje slovenskega jezika in kulture, ki jih vodi Sara Terpin. Tečaje je obiskuje vsako leto lepo število študentov, kar kaže na priljubljenost tega predmeta. Na tečajih se študenti ne učijo samo jezika oz. slovničnih pravil, ampak spoznavajo tudi slovensko literaturo, umetnost, folkloro in ne nazadnje tradicionalno kulinariko. Tečaje bogatijo tudi dodatne kulturne ponudbe. Pred nekaj tedni je bila na sedežu Univerze predstavitev monografije o slovenskih pesnikih in pisateljih na Goriškem z naslovom Cvetke

tisočere - Autori sloveni nel Goriziano, katere avtorica je Sara Terpin. Knjiga nudi italijanskim bralcem izhodišče za spoznavanje nekaterih slovenskih avtorjev, ki so povezani z goriškim ozemljem. Informacije v italijanščini o slovenskih avtorjih, pa tudi o slovenski kulturi nasploh in o turističnih oz. naravnih znamenitostih v Sloveniji so objavljene tudi na spletni strani www.slovely.eu. Stran, ki je nastala pred nekaj meseci in se stalno nadgrajuje, tudi s sodelovanjem študentov UTE, želi z besedo in fotografijo predstaviti italijanski publiki žal večkrat premalo poznano sosednjo deželo.

V sklopu tečajev slovenščine na UTE vsako leto organizirajo izlet v drugo slovensko regijo, rdeča nit je pri tem določen slovenski pesnik ali pisatelj. Letos je bila na vrsti Gorenjska, z njo pa največji slovenski pesnik, France Prešeren, o katerem so se tečajniki učili na predavanjih. Študenti so obiskali njegovo domačijo v Vrbi, kjer so se mu poklonili z branjem soneta O Vrba v slovenščini in v italijanskem prevodu. Nato so odšli v Begunje, kjer so odkrivali slikovite razvaline grada Kamna in legendo o nepremagljivem vitezu Lambergu, ki naj bi tu nekoč živel. V Radovljici je skupino pričakalo tipično nedelj-

sko kosilo, kateremu je sledil sprehod po starem mestnem jedru. Domači župnik je izletnikom predstavil radovljiško sakralno umetnost (župnijska cerkev sv. Petra, kapela sv. Edith Stein). V Lectarskem muzeju so se študenti seznanili s tradi-

cionalno obrtjo, z izdelovanjem okrašenega peciva iz medenega testa. Zadnja točka izleta je bila majhna vas Crngrob, kjer so se nalašč za študente UTE odprla vrata cerkve Marijinega oznanjenja, ki je sicer zaprta. Cerkev, ki je bila razglašena za kulturni

spomenik državnega pomena, hrani čudovite freske iz 15. in 16. stoletja. Izletniki so se vrnili domov navdušeni nad lepotami Gorenjske in nad kulturnim bogastvom, ki se skriva v teh odročnih, večkrat žal nepoznatih krajih.

KOSTANJEVICA Glasba z vrtov sv. Frančiška: Orgelske skladbe Paula Siflerja

Oče in sin za vedno združena v glasbi

Otvoritveni koncert devetnajste sezone priljubljene cikle Glasba z vrtov sv. Frančiška, ki ga na Kapeli prirejata Kulturni dom Nova Gorica in Frančiškanski samostan Kostanjevica, je bil posvečen očetu in sinu, ki se nista nikdar srečala, saj sta živela in ustvarjala v različnih koncih, združila pa ju je ljubezen do glasbe, ki sta ji posvetila vse življenje. Na orgle, ki jih je v cerkvi Gospodovega oznanjenja pred 85 leti izdelal znameniti primorski izdelovalec orgel, organist in pevovodja Ivan Kacin (1884-1953), so 7. maja zadonele skladbe njegovega sina - pianista, organista, zborovodje in skladatelja Paula Johna Siflerja (1911-2001), ki je preživel skoraj vse življenje v ZDA.

Po pozdravu direktorice Kulturnega doma Pavle Jarc je gvarđijan p. David Šrumpf izrazil zadovoljstvo nad sedmimi koncerti cikle, "ki poskrbi, da poslanstvo Kostanjevice ni samo zgodovina, ampak tudi sedanost". Pozdravil je gospo Dorico Makuc, Kacinovo hčer, ki je dala prvo pobudo za koncert; povedal je tudi, da Siflerjeva glasba na Kapeli ni nekaj novega, saj je 19. avgusta 1982 na kostanjeviške orgle igral sam Sifler. Njegovo zanimivo življenjsko zgodbo je predstavila zgodovinarica Aleksandra Pavšič Milost iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, avtorica razstave, ki je še vedno na ogled. O vsestranskem glasbeniku, ki je

imel dve domovini, je povedala, da se je rodil v Polhovem Gradcu kot sad ljubezni med mlado pevko Terezijo Gerjol in organistom Ivanom Kacinom, ki pa je ta kraj zapustil še pred sinovim rojstvom. Mlada mati je v težki situaciji sklenila, da si poišče boljše življenje v Ameriki. Pavel se ji je pridružil komaj leta 1920. Glasbene muze so ga kmalu povlekli v svoje kraljestvo. Z različnimi priložnostnimi deli si je sam plačeval glasbeno izobraževanje, ki se je končalo leta 1939 z diplomom iz klavirja in kompozicije v Chicagu. Po naključju se je srečal z orglami, ki so ga tako prevzele, da so zaznamovale vse njegovo življenje. Delal je kot zborovodja

Aleksandra P. Milost

komponiranje. Po 19 letih se je zaradi zdravstvenih razlogov preselil v toplejše kraje, v Hollywood. Tam je nadaljeval glasbeno pot in s prijateljem ustanovil celo svojo založbo. Slovenije nikdar ni pozabil. Otroška polhograjska leta so mu ostala v najlepšem spominu in so postavila trdne temelje za njegovo pripadnost slovenstvu, ki mu je ostal vselej zvest. Domovino je pr-

vič obiskal šele leta 1960; v 70. in 80. letih se je večkrat vrnil. Leta 1981 je poizvedoval po svojih koreninah in na grobu starih staršev izvedel za polsestro Dorico Makuc. Spoznala sta se in v naslednjih letih "skupaj odkrivala očetov rod ter hodila po njegovih stopinjah",

je dejala Aleksandra Pavšič Milost. Sifler je večkrat nastopil v Sloveniji, l. 1984 na največjih slovenskih orglah v Cankarjevem domu. V posebno veselje mu je bilo igrati na Goriškem, tam, kjer imajo očeteve orgle. Njegov glasbeni opus zajema preko 200 orgelskih, zborovskih in simfoničnih skladb, nekaj maš in oratorijev. V mnogih skladbah je zaznali slovenske napeve. To so poslušalci z lahkoto zaznali tudi med koncertom, ki ga je izvedel zborovodja in odlični organist Gregor Klančič. Na sporedu so bile: *Simfonija 'O sing unto the Lord', The Lord of all (Adom Olom), Partita za orgle 'In the Christ there is no East or West', Meditacija na pesem 'Amazing grace', Easter Jubilation, Autumnal song, The despair and agony of Dachau (Obup in smrti bojn v Dachauu)*, ki velja za skladateljevo najpomembnejše in najbolj znano delo, in čudovita Prva slovenska rapsozija; spored je sklenila *Improvizacija na pesem 'Joyful song' (Zdravljica)*. / DD

Pavla Jarc

P. David Šrumpf

Gregor Klančič

KC Lojze Bratuž Gianni Rijavec Beli golob leti iz Slovenije v svet

Krožek Anton Gregorčič, Mladinski dom in Skupnost družin Sončnica so v torek, 7. maja, organizirali v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavitev knjige primorskega glasbenika in mirovnika Giannija Rijavca *Na krilih belega goloba*.

Njegovo življenje in delo zaznamujeta dva univerzalna jezika: prvi je glasba, drugi pa je jezik miru in ljubezni, ki ga Rijavec skoraj 15 let širi z mednarodno fundacijo Beli golob. V knjigi avtor pripoveduje zgodbo o letu Belega goloba, ki se z navdušenjem širi po svetu, ter poudarja pomen miru, ljubezni in sodelovanja med narodi. Smisel večera je bil ta, da bi se seznanili z delovanjem fundacije, njenimi dobrodelnimi akcijami in načrti za prihodnost, je v imenu društva Gregorčič povedal odv. Damijan Terpin. Slovenci v Italiji vneta gojimo naša kulturna društva in organizacije, vprašanje pa je, ali se dovolj ukvarjamo z dobrodelnostjo in pomočjo ljudem v težavah. Fundacija ponuja lepo priložnost čezmejne dobrodelne akcije. "Prav je, da naredimo tudi kaj za dušo", saj taki "izzivi lahko

dajo bistveno večja zadoščenja kot uspehi na poklicnem, kulturnem, športnem in političnem področju". Rijavec je povedal, da kot glasbenik najlažje širi idejo o miru v svetu prav "z glasbo, ki lahko človeka nagovori hitreje in globlje kot govornjena beseda". Zgodba o Belem golobu sega v leto 1999, ko ga je v Sarajevu pretresel pogled na nedolžne otroke brez rok in nog. "Slovenci imamo mirovniško misel v himni". Nastala je pesem Beli golob, "ideja je, da bi jo zapela cela Evropa, da bi dobila himno za mir". Leta 2002 so na podlagi pesmi ustanovili fundacijo. Porcelanastega belega goloba podeljujejo t. i. ambasadorji miru, decembra 2002 ga je Rijavec izročil Janezu Pavlu II., naslednje leto Dalai Lami. Avgusta 2005 je bil na Trnovem mednarodni koncert za mir, obmejni župani so ob vrodu v spominski park prižgali ogenj miru in ljubezni. Lanternico s tem ognjem - in sporočilom - nosijo člani fundacije ljudem na visokih položajih, ki imajo vpliv na ljudske množice. Pred nekaj leti jo je Rijavec izročil Benediktu XVI., "da bi Cerkev vodil v miru, sreči, spravi in prijatelj-

Tea Leban in Gianni Rijavec

stvu". Za Belega goloba je pomemben človek ne glede na barvo kože ali versko in politično pripadnost, je dejal glasbenik. "Mirovnik se mora boriti za mir, za to mora udariti tudi po mizi". V zadnjih letih je spoznal mlado fur-lansko pevko Zuleiko Morsut: skupaj sta zapela hit *Ljubezen je ena* in posnela videospot, ki prikazuje obmejne lepote Slovenije in Ita-

lije. Fundacija je tudi karitativna, nudi konkretno pomoč. Med drugim si prizadeva za zbiranje sredstev za gradnjo centra za dolgotrajno rehabilitacijo oseb s pridobljenimi možganskimi poškodbami na Trnovem. O projektu je na koncu večera podrobneje spregovorila Tea Leban, direktorica Varstveno delovnega centra v Stari Gorici. / DD

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
v sodelovanju s

vljudno vabi na srečanje
in odprtje fotografske razstave

VIKI GROŠELJ - VELIKANI HIMALAJE

slovenskega alpinista bo predstavil Peter Podgornik

Kulturni center Lojze Bratuž
torek, 21. maja 2013, ob 20. uri

Obvestila

V petek, 24. maja 2013, bo gostja družtev Jadro in Tržič dr. Branka Sulčič, ki bo govorila o temi Spoznavajmo naša gradišča. Srečanje bo v Tržiču na sedežu istoimenskega društva v ulici Eugenio Valentinis 84 ob 20. uri. Slovenski izobraževalni konzorcij načrtuje izobraževalni program za mlade in prihodnje kadre manjšinskih medijev. Da bi se čim bolj natančno seznanili z željami in potrebami različnih medijskih hiš in da bi se čim bolj konkretno soočili z realnimi zahtevami tržišča, Sloviki prireja v petek, 17. maja, ob 11. uri v Tumovi dvorani KBcentra v Gorici okroglo mizo oz. delovni sestanek, ki bo odprt za javnost. S tem želi povabiti k razpravi tudi bralce, poslušalce, gledalce in uporabnike novih, digitalnih medijev. Okrogla miza se smiselno vključuje v program mednarodne konference Media&Change, ki bo istega dne (popoldne) v Gorici. "POLETNOSTI 2013": Mladinski dom prireja: 3. -7. junija pripravo na malo maturo za tretješolce; 10. -21. junija Poletne izzive za petošolce in srednješolce (z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovčinami ...); 24. -28. junija Zeleni teden za srednješolce; 26. avgusta-6. septembra pripravi na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. -6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za petošolce. Informacije in vpisna tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013. Spored na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Vpisovanje se končuje. Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC s pripisom: za SK-LAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Po potrebi vam pridem čistit šipe, zlikat, pazit otroke ali starejšo osebo. Tel. 003865-3001328. Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111. Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. +386 31 449311.

Čestitke

Prvorojenček je osrečil mamico Anito in očka Simona. Z njima se veselimo noni in nonota, tete in strici in vsi bratranci. Malemu Petru želimo, da bi zrasel v pridnega in krepkega fantla!

Sožalje

Ob bridkem slovesu od predragega očeta Jožeta, Sipka, Paljka, izražajo Juriju, članu upravnega odbora KC Lojze Bratuž, iskreno sožalje vsi pri Centru Bratuž.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 17.5.2013 do 23.5.2013)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:
Petek, 17. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Nedelja, 19. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.
Ponedeljek, 20. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.
Torek, 21. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 22. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Medved, zver iz naših gozdov - Izbor melodij.
Četrtek, 23. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Ob težki izgubi moža
FRANCA BIZAJA
izrekajo iskreno sožalje
ženi Mauri in
vsem sorodnikom

ČLANI DRUŠTVA
SABOTIN in PEVCI
MoPZ ŠTMAVER

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2013

17., 18., 19., 25. in 26. maja
Štandrež - župnijski park med lipami

petek, 17. maja 2013

18.30: štandreški vrtec Pika Nogavička in razstava

sobota, 18. maja 2013

17.00: slikarski natečaj ex-tempore o temi Širje letni časi
20.30: ples z ansamblom HRAM

nedelja, 19. maja 2013

19.00: osnovna šola Fran Erjavca Štandrež
ples z ansamblom KRAŠKI MUZIKANTI

sobota, 25. maja 2013

20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 26. maja 2013

19.00: nagajevanje natečaja ex-tempore
otroški cerkveni pevski zbor Štandrež, MoPZ Štmaver, enodejanka
ples z ansamblom HRAM

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača
in bogat srečelov!

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Iz beleške goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli bo v soboto, 18. maja, ob 20.30 na binokšnem bdenju v Ogledu. V nedeljo, 19. maja, bo ob 10.30 v goriški stolnici vodil slavje ob prazniku Binkošti in podelil zakrament sv. birme. V nedeljo, 26. maja, se bo ob 16. uri udeležil letnega romanja goriške nadškofije in kopske škofije na Sveto Goro.

Tržaška knjigarna / Na kavi z Matjažem Hmeljakom "Sem popotnik po svojem virtualnem svetu!"

Tržaško okolje je v sedemdesetih letih obrodilo branšo v vizualni umetnosti, ki je glede na domot svoje sporočilnosti in prakse ostala neupravičeno v za-
tišju. Morda zato, ker je bila preveč inovativna in je korakala daleč pred stvarnostjo, ki bi jo morala doumeti in sprejeti. Ko danes govorimo o računalniškem oblikovanju, o nešteti programih, ki to dejavnost omogočajo, o umetniškem doprinosu računalniške tehnike, se marsikaj zdi samoumevno, kar pa sploh ni bilo v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko sta Tržačana Edvard Zajec in Matjaž Hmeljak v našem prostoru postavljala temelje računalniški umetnosti.

O tej svojevrstni tehniki je bil govor na srečanju ob kavi v Tržaški knjigarni v sredo, 8. maja 2013, ko je Matjaž Hmeljak občinstvu predstavljal zakonitosti svoje postavitve, ki je krasila stene galerije trgovine. V pogovoru s Frankom Vecchietom je Hmeljak predstavil zametke tedanjih umetniško tehnoloških prizadevanj. Naveza z Zajcem, ki je bil v sedemdesetih letih v Trstu, preden se je v začetku 80. let ponovno vrnil v ZDA, je temeljila na ločenih pristojnostih dela, pri katerih sta Hmeljaku pripadala snovanje tehnične izdelave in nadzor nad njo, kolegu pa konceptualni vidik načrta. "Šlo je za plodno 'konstruktivistično' navezo", je dejal umetnik. V takratnih okoliščinah je bilo namreč potrebno zgraditi osnovne elemente za kasnejšo grafično obdelavo dejan-

sko iz nič: v času je tako nastala prava knjižnica osnovnih delcev, s katerimi je umetnik nato s svojo govorico – ki jo je poveril

(načrt slike je vgrajen v program ali algoritem). Sliko nato računalnik izdelal sam po navodilih, ki jih je avtor zapisal v programu.

Foto IG

računalniškemu programu – izdelal končno sliko. Računalnik je tako postal sredstvo, ki mu je poverjal možnost izdelave popolnoma suverenih del. V času je Hmeljak svojo tehniko razvil, tudi s pomočjo t. i. algoritmične umetnosti, kar je dejansko nadgradnja prvotne koncepcije. Gre za postopek, s katerim avtor opiše potek nastajanja slike v obliki navodil za računalnik

Na podlagi primernih navodil lahko računalnik izdelal množico slik – variacije o določeni temi v stilu, ki ga avtor vgradi v program. "Algoritem je recept, ki nas vodi do končnega matematičnega rezultata", je pojasnil avtor, ki je svojo umetnost razširil še na sorodna umetniška polja. V letih 1986 – 2003 je namreč razvijal vizualni sintezator oz. vizualno klaviaturo, za katero je napisal nekaj

abstraktnih animacij.

Kot je poudaril sogovorniku, se Hmeljak ima za pravega umetnika, čeprav lahko površinska presoja njegovega dela po krivem pogreša – denimo – neposredno akcijsko prisotnost umetnika pri izpeljavi celotnega dela. "Na koncu vsakega postopka je v vsakem primeru slika, pri kateri se mora gledalec vprašati, kako je umetnik prišel do nje". Hmeljak se ima za popotnika po virtualnem svetu, ki ga je sam izdelal. Zadnja leta se posveča računalniškim kolažem ali predelavi prejšnjih slik. V ciklusu, ki ga je izdelal v zadnjih letih (na stenah TK Galerije so bila prisotna dela ravno iz tega obdobja), Hmeljak eksperimentira transparentno prekrivanje svojih grafik s fotografijami: v teh slikah se narava zlije z že preizkušenimi abstraktnimi strukturami.

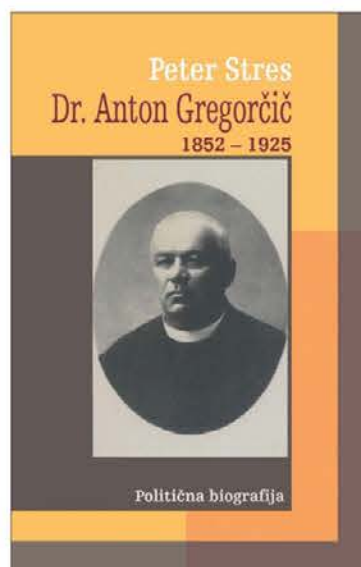
Čeprav je Hmeljak imel za profesorja na realni gimnaziji Avgusta Črnigoja, ki ga je zelo cenil, svoje študijske poti ni nadaljeval na umetnostni akademiji. Postal je računalniški inženir in dalj časa poučeval na tržaški univerzi. Svojo poklicno pot je Hmeljak nenehno spajal s svojo umetniško strastjo, glede na uspešne postavitve, ki jih je bil umetnik deležen po svetu (od Trsta do Milana in Grada, vse tja do Sydneyja), velja poudariti, da mu je v tej nameri še kako uspelo.

IG

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi Knjiga o dr. Antonu Gregorčiču

Pri Goriški Mohorjevi družbi je v teh dneh izšla monografija o dr. Antonu Gregorčiču. Gre za politično biografijo, ki na 270 straneh temeljito opisuje delovanje enega najbolj znanih in plodnih goriških politikov iz obdobja pred 1. svetovno vojno. Avtor monografije je prof. Peter Stres, spremna beseda pa je izpod peresa prof. Petra Černica. Dr. Anton Gregorčič, doma z

Vrsnega pri Kobaridu, doktor teologije, je bil cela desetletja deželni in državni poslanec, namestnik goriškega deželnega glavarja in organizator slovenskega privatnega šolstva v Gorici. Bil je tudi prijatelj in sodelavec pesnika Simona Gregorčiča. Prva predstavitev bo v petek, 24. maja 2013, ob 20. uri v prostorih Kobaridskega muzeja 1. svetovne vojne. Predstavitev bo pozdravila

tudi županja Občine Kobarid gospa Darja Hauptman.

Ljubljana / Gospodarsko razstavišče Razstava o geniju Leonardu podaljšana do 30. junija

Potujoča razstava *Da Vinci - Genij* bo na Gospodarskem razstavišču zaradi velikega zanimanja obiskovalcev podaljšana do 30. junija. Kot je za STA še povedala direktorica trženja na Gospodarskem razstavišču Špela Terpin, si je razstavo doslej ogledalo nekaj manj kot 40.000 obiskovalcev. Razstava o da Vinciju, ki obsega več kot 200 interaktivnih eksponatov, med katerimi je 75 mehaničnih izumov v naravni velikosti, je od 15. februarja na ogled v dvorani Meduza. Vrhunski umetnik in vsestranski

raziskovalec Leonardo da Vinci velja za genialno osebnost, ki še danes vzbuja veliko zanimanja. Potujoča razstava, ki jo je pripravila skupina Grande Exhibitions v sodelovanju z italijanskim mu-

telja, slikarja, znanstvenika, anatom, inženirja, arhitekta, kiparja in misleca.

Na razstavi sta med drugim na ogled posebna predstavitev da Vincijeve Mone Lize ter faksimile Leonardovih kodeksov. Predstavljene so tudi interaktivne naprave v naravni velikosti, ki so jih po predlogah v Leonardovih kodeksih izdelali italijanski obrtniki. Med drugim gre za zamisljivo avtomobilu, helikopterju, jadrnem letalu in potapljaški obleki. Postavitev vključuje tudi dokumentarna filma o Leonardovem življenju in delu.

Kratke

Umril je znani italijanski modni kreator Ottavio Missoni

Italijanski modni kreator, 92-letni Ottavio Missoni, ki je zaslovel s svojimi barvitimi pleteninami, je v četrtek, 9. maja, umrl na svojem domu na severu Italije. Ustanovitelja modne znamke Missoni so nedavno odpeljali v bolnišnico zaradi težav s srcem, a se je pred kratkim vrnil domov.

Missoni, nekdanji tekač na olimpijskih igrah, je skupaj s soprogo Rosito Jelmini, katere družina je imela tekstilno podjetje na severu Italije, leta 1953 ustanovil modno hišo Missoni, ki so ji bile kasneje naklonjene številne bogate in slavne ženske, od nekdanje prve dame ZDA Jackie Kennedy do sedanje cambriske vojvodinje Kate Middleton. Missoni se je rodil 11. februarja 1921 na ozemlju takratne kraljevine Srbob, Hrvatov in Slovencev. Po preselitvi v Italijo je začel z atletske kariere in še pred drugo svetovno vojno postal državni prvak. Med vojno se je boril v bitki za El Alamein na severu Egipta, kjer so se odvijali ključni spopadi med zavezniki in afriškimi korpusom nacistične Nemčije.

Missoni je bil tam zajet kot vojni ujetnik. Leta 1948 je nastopil na olimpijskih igrah v Londonu, kjer je tudi spoznal svojo bodočo soprogo. Kmalu po ustanovitvi modne hiše Missoni je ta pridobila sloves, da določa nove meje v modnem svetu. V 60. letih minulega stoletja so jih npr. pregnali z modnega sejma v Firencah, ker Missonijeve manekenke na modni brvi niso nosile nedrčkov. Za Missonija so bile značilne barvite obleke s cikcakastimi vzorci. V nekem pogovoru je Missoni, ki je veljal za skromnega in družabnega moškega, dejal, da so geometrični vzorci njegovih oblek posledica tega, "ker so posedovali stroje, ki so lahko bili sposobni samo ravnih črt".

Modna hiša Missoni je v zadnjih letih dobila tudi sloves inovativnosti in je bila tudi prva, ki je prek uspešnega ameriškega partnerja, verige veleblagovnic Target, vstopila na tržišče za množice. Sledila je tudi številnim večjim italijanskim modnim verigam pri ustanovitvi verige svojih hotelov v različnih mestih, kot sta Edinburg in Kuvajt. V začetku letošnjega leta je Missoni doživel tragedijo, ko je letalo, na krovu katerega so bili njegov najstarejši sin Vittorio in še pet ljudi, izginilo nad venezuelskim otokom Los Roques. Intenzivno iskanje pogrešanih ni obrodilo sadov, 58-letni Vittorio pa od takrat velja za domnevno mrtvega.

Na Gospodarskem razstavišču razstava 175 slovenskih umetnikov

Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) je v četrtek, 9. maja 2013, v dvorani Sonet Gospodarskega razstavišča Ljubljana odprla Majski salon 2013. Na razstavi, ki letos poteka pod geslom Malo in veliko, je predstavljenih 175 umetnikov, članov ZDSLU. Ob odprtju so podelili nagrade in priznanja. Glavna nagrada je letos pripadla Gregorju Pratnekerju. Poleg glavne nagrade, ki jo bo Pratneker prejel za sliko Zimsko jutro, se je žirija v sestavi Adela Železnik, Dejan Mehmedović, Lucijan Bratuš in Olga Butinar Čeh odločila, da podeli še štiri priznanja. Ta so prejeli Dare Birs, Simon Kastelic, Damjana Stopar Štrovs in Majk Mulaček.

Kot je povedala Železnikova, je imela žirija težko delo, saj je prejela preko 300 del. Mariborski umetnik Pratneker (1973) je člane žirije prepričal tako z dovršeno tehniko kot z veliko poetičnostjo. Birs je nagrajen za razvoj svoje slikarske prakse, Kastelic za uporabo elementa figur in prepletanja z novimi mediji, Stopar Štrovs za nenavadne črno-bele akte, Mulaček pa za prostorsko karikaturo, ki je družbenokritična, je povedala Železnikova. Kustosinja iz Moderne galerije je pri delih pogrešala prav komponento družbene kritike.

Po besedah Butinar Čehove prinaša razstava slike različnih vsebin in velikosti, največja meri 21 kvadratnih metrov, kot manjša garsonjera, je poudarila. Na razstavi so na ogled tudi dela lanskega nagrajenca Janeza Hafnerja. Slike bodo sredi junija dali na dražbo. S tem želijo prispevati k vzpostavitvi trga likovne umetnosti, ki ga v Sloveniji ni, je povedala Butinar Čehovova.

Predsednik ZDSLU Aleš Sedmak je opozoril na pomembno vlogo Majskega salona za zvezo, ki združuje devet regionalnih društev s 700 člani iz Slovenije in zamejstva. Zveza, ki ima obliko cehovskega društva, se lahko pohvali z zelo dolgo tradicijo, saj letos praznuje že 114 let. Zveza opravlja tudi pomembno vlogo pri statusnih vprašanjih likovnih umetnikov. Majski salon je največja razstava članov ZDSLU. Pomembne so tudi nagrade in priznanja Majskega salona, saj so ena redkih nagrad, poleg Jakopičeve, ki jih v Sloveniji lahko prejmejo likovni umetniki, je dejal Sedmak.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
in SNG Drama Ljubljana
Osnovni abonmajski program

Peter Handke
ŠE VEDNO VIHAR
režiser:
Ivica Buljan

v sredo, 22. maja 2013 ob 19.30
(abonmajski premiera - red A)
v četrtek, 23. maja ob 19.30 - red K
v petek, 24. maja ob 19.30 (premiera - red A)
v soboto, 25. maja 2013 ob 19.30 - red B
v nedeljo, 26. maja 2013 ob 16.00 - red C
v ponedeljek, 27. maja 2013 ob 19.30 - red T
v torek, 28. maja 2013 ob 19.30 - red F

v Veliki dvorani SSG
rezervacija je obvezna

Vse predstave so opremljene z
italijanskimi nadnapisi

Blagajna Slovenskega stalnega
gledališča je odprta od ponedeljka do
petka z urnikom 10-15 in eno uro in pol
pred začetkom predstave.
Tel. št. 800214302 (brezplačna)
ali 040 362542
www.teaterssg.com

uvodno srečanje ob slovenski praznovanju
predstave ŠE VEDNO VIHAR Petra Handkeja

SLOVENIJA, SLOVENC
SLOVENSTVO V OPUSU
PETRA HANDKEJA
Gost srečanja: **FABJAN HAFNER**
Moderatorica: **MARTA VERGINELLA**

V sredo, 22. maja ob 18. uri
v foyerju parterja
Slovenskega stalnega gledališča v Trstu
VSTOP PROST

TV2000 Več kot tisto, kar vidiš

Televizija,
ki še vedno raste
po zaslugi ljudi,
ki se prepoznavajo
v njenih vrednotah:
moč idej in
resnica vere.

Kanal
28
Sky kanal
142

Kot veš, je TV2000 drugačna tv,
ki ti zna nuditi zabavo
in te spodbuja k razmišljanju,
te posluša in ti dela družbo.
Je obča vrednota, ki si jo tudi
ti pomagal širiti.
TV2000 je naša tv.
Naredimo jo vedno bolj našo.
Skupaj.

Imaš težave
pri sprejemanju TV2000?
Sporoči na številki

06 66 50 87 18

ali piši na

digitaleterrestre@tv2000.it

Streaming video

www.tv2000.it

Več kot tisto, kar vidiš

Kratke

Nagrade SLORIJA za leto 2013

SLORI razpisuje nagrade za končana univerzitetna dela druge in tretje stopnje, diplome štiri letnih študijskih programov, magistrirane in doktorate. Razpis je namenjen interesentom, ki so do zapadlosti razpisa opravili diplomski oz. podiplomski študij na družboslovnih področjih, s katerimi se večinoma ukvarja SLORI.

Na razpis SLORI-ja v letu 2013 za nagrade končanih diplomskih in podiplomskih del se lahko prijavijo kandidati: ki so diplomirali/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskem letu 2011/2012; prijavijo se lahko tudi kandidati, ki so diplomirali/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskih letih 2009/2010 in 2010/2011, sicer pa pod pogojem, da se niso prijavili na SLORI-jeve razpise v letih 2011 in 2012. Kandidati lahko prijavijo naloge, ki predstavljajo pomemben ali izvirni doprinos k poznavanju slovenske skupnosti v Italiji, njene družbene strukture, funkcije v sklopu njenega naselitvenega in družbenega prostora, njenih razvojnih procesov na družbenem, kulturnem, političnem, gospodarskem, pravnem in izobraževalnem področju, medetničnih odnosov, identitetnih in jezikovnih praks ter komunikacije. Doprinos lahko zadeva tudi druge manjšinske študije, ki vsebujejo primerjavo s stvarnostjo slovenske skupnosti v Italiji. Ob oddaji prijavnega obrazca morajo kandidati v zaprti ovojnici z oznako "Razpis SLORI za univerzitetne naloge 2013" priložiti še fotokopijo osebnega dokumenta, iz katerega je mogoče razbrati kandidatove osebne podatke, državljanstvo in kraj stalnega bivanja, kopijo diplomske / magistrske / doktorske naloge, kratko predstavitev obdelane tematike, razlogov za njeno izbiro in pomena dela za slovensko skupnost v Italiji diplomske naloge, magistrske oz. doktorske / lastnoročnim podpisom in datumom (v obsegu največ ene tipkane strani). Izbor izbranih prošelj in nalog bo opravljen predvidoma v 60 dneh od datuma zapadlosti razpisa. Seleksijski postopek predvideva preverjanje ustreznosti prejetih nalog z vidika formalnih pogojev, ki jih določa razpis, v drugi fazi pa recenzijo in izdelavo strokovnega mnenja o nalogah, ki zadoščajo razpisnim pogojem. Izbor nagrajencev opravi Znanstveni svet SLORI na podlagi recenzentskih mnenj in predlaga kandidate Upravnemu odboru. Na sklep Upravnega odbora ni pritožbe. SLORI lahko najboljša prejeta dela tudi objavi. Inštitut ne bo vračal prijavljenih del. Prejeta dela bo SLORI vključil v svojo zbirko univerzitetnih del. Po predhodnem dovoljenju kandidatov bodo dela na razpolago možnim interesentom za konzultacijo. Razglasitev nagrajencev bo potekala v septembru 2013. Prijavne obrazce z razpisnimi pogoji lahko interese dobijo na sedežu Slovenskega raziskovalnega inštituta - SLORI, Trst, ul. Beccaria 6 (nov sedež), tel. 040-636663, trst@slori.it, kjer nudimo tudi dodatne informacije, oz. na spletni strani www.slori.org. Rok oddaje prijavnih dokumentacij je ponedeljek 17.6.2013 na sedežu SLORI ali po pošti (s priporočenim pismom, oddanim najkasneje do vključno 17.6.2013). SLORI bo nagradil z dvema nagradama po 500 evrov pomenljivi univerzitetni diplom II. stopnje (3+2-letna) ali 4-letni diplomski nalogi ali pa magistrski nalogi. Znesek po 1000 evrov pa bosta prejela po dva avtorja doktorskih nalog.

V iskanju afriške duše

Zadnje iz letošnjega niza srečanj skupine Etika in Prihodnost, ki jih v tem letu kot vezna nit združuje tema Poti, bo namenjeno popotovanju v Afriko, "celino prihodnosti". Med nami bo namreč Pepi (Jožef) Lebreht, pater franciškam, ki je bil med leti 1995 in 2009 tam misijonar, in sicer v Beninu in nato v Togu (Zahodna Afrika). Bolj kot nizanju podatkov in seznanjanju z zanimivostmi bo srečanje namenjeno iskanju "duše" afriškega kontinenta in ugotavljanju, da optimizem in veselje izhajata iz "notranje svobode bivanja", kar je nemara danes odlika tega kontinenta v primerjavi z evropsko utrujenostjo. Patrovemu uvodu bodo sledili delo po skupinah, diskusija, izmenjava mnenj ter izkušnji.

Srečanje bo v petek, 17. maja 2013, ob 18.00 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3. Na njem so dobrodošli vsi mladi, ki jih zanima ta tematika. Po srečanju bo krajše druženje. S tem srečanjem se bo končalo tudi letošnje delovno leto, ki je že tretje zaporedno. Mentor pri oblikovanju programa je tudi tokrat sodeloval dr. Edi Kovač z ljubljanske in toulouške univerze, pokrovitelj pa je bila Slovenska prosveta. / žč

SLORI Predstavitev študije Maje Mezgec

Jezik se ohranja, če pripadniki manjšine usvajajo govorne in pisne kompetence

Da bolje dojamemo sporičnost monografije dr. Maje Mezgec z naslovom *Funkcionalna pismenost v manjšinskem jeziku - Primer slovenske manjšine v Italiji*, ki sta jo kot dopolnjeno obliko njene doktorske disertacije izdala Univerza na Primorskem - Pedagoška fakulteta in Slovenski raziskovalni inštitut v sklopu založniških načrtov založbe Annales, se je treba za trenutek poglobiti v sociološki okvir naše družbe in v dinamike, ki sestavljajo podstat njenega razvoja. Študijo so predstavili v četrtek, 9. maja 2013, v konferenčni dvorani Narodnega doma: ob avtorici sta spregovorili tudi dr. Ana Krajnc, prof. andragogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, in dr. Majda Kaučič Baša, profesorica na Pedagoški fakulteti UP. "Za današnjo družbo se v strokovni literaturi vse bolj uveljavlja definicija informacijske družba: informacijska tehnologija se ni uveljavila samo v proizvodnji, temveč je prodira v vse pore življenja", piše avtorica v knjigi. Ljudje se na trgu dela potemtakem vedno bolj ukvarjajo z obdelovanjem in posredovanjem informacij. "Če je namreč postindustrialno družbo zaznamoval prehod iz sekundarnega (industrija) v terciarni sektor (storitve), je za informacijsko družbo značilen močan razvoj in vpliv kvartarnega sektorja (znanost, informacije, raziskovanje). Informacijske dejavnosti kvartarnega sektorja zajemajo poklicna področja, ki temeljijo na pripravi, urejanju in prenosu informacij", piše Mezgec. S prehodom v postindustrialno družbo in še zlasti s prehodom v družbo znanja (to namreč z razvojem kvartarnega sektorja) je postal razvoj tako nagel, da postaja opredmetenje pojma izobraževanje izredno zapleten posel. In še: "Spremenilo se je razmerje med strojem in človekom: izobraževanje ljudi ne narekuje več proizvodna sredstva. Obratno, človekovo znanje in sposobnosti določajo, kaj bo lahko delal. Znanje postaja proizvodni dejavnik in dejavnik razvoja - ni več posledica razvoja, temveč pogoj zanj", trdi avtorica, ki se je pri tej misli opirala na izsledke raziskovanja ravno dr. Kranjčeve, njene mentorice pri

doktorski nalogi. Vzporejanje razmerja družbenega in gospodarskega življenja od posameznika zahteva prožnost in sposobnost nenehnega prilagajanja novim okoliščinam in spreminjanja položaja tako na delovnem mes-

zasledovati mora pravični način komuniciranja, sposoben mora biti uravnati medosebne odnose, prevzeti mora nalogo odločanja o sebi in svojem življenju, postati mora šef svojega učenja. "Funkcionalna nepismena oseba

metodološkemu aparatu, ki se je nanašal na meritveni instrumentarij. Mezgec je tako proučila dve študiji primera: prva zajema odrasle posameznike, ki so končali višjo srednjo šolo s slovenskim učnim jezikom in živijo v jezikovno mešanem okolju, druga pa zajema maturante višjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom. V Italiji namreč predstavljajo višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom najvišjo možno stopnjo šolanja v slovenskem jeziku. Jezikovni standard maturantov in njihova raven funkcionalne pismenosti v slovenski pomenita izhodiščno stopnjo funkcionalne pismenosti v slovenskem jeziku. Po koncu šolanja pa se omenjena raven funkcionalne pismenosti lahko ohranja na isti stopnji, narašča ali upada pod vplivom zunanjih okoliščin in dejavnikov. V pogovoru s prof. Majdo Kaučič Bašo, izvedenko v sociolingvistični stroki, je Maja Mezgec poudarila, da ima jezik ključno vlogo pri ohranjanju manjšinske skupnosti: prav zato je še kako pomembno vprašanje manjšinske družbene prakse. "Jezik pa se ohranja, če pripadniki manjšine usvajajo govorne in pisne kompetence". Sprejetje zakonskih določil, ki omogočajo javno rabo slovenščine v Italiji, ponujajo vrsto novih možnosti za uporabo slovenskega jezika (to na podlagi npr. zaščitnega zakona), se pravi, da nove možnosti predstavljajo izziv za razvoj pisnih kompetenc in ustvarjajo nove potrebe po učenju jezika in usposabljanju za njegovo aktivno in kakovostno rabo. Možnost uporabe jezika je namreč pogoj za razvoj njegovega korpusa. Iz spoznanj sociolingvistike izhaja, da je izbira jezikovnega koda odvisna od jezikovnih lastnosti govorcev in kulturno-pravnih norm glede rabe jezika. "Če je pismenost kot družbeni pojav sorazmeren z razvojem družbe in se vzporedno z višanjem družbenih zahtev višja je tudi standardi pismenosti, potem je v manjšinski stvarnosti stopnja funkcionalne pismenosti v manjšinskem jeziku v premem sorazmerju z razvojem manjšine same", je sklenila Maja Mezgec.

IG

Foto IG

tu kot tudi na vseh drugih področjih življenja in delovanja. "V tradicionalni družbi je znanje prehajalo iz generacije v generacijo, v sodobni družbi pa je razvoj hitrejši. Zaloge znanja, ki jih posameznik dobi med začetnim formalnim izobraževanjem, so nezadostne, treba jih je posodabljaliti in nadgrajevati". Poraja se tako družbeni problem, ker se večja razlika med ljudmi in družbenimi skupinami: med tistimi namreč, ki imajo potrebno znanje, da kljubujejo spremembam, in drugimi, ki ga nimajo. V tem vidiku se postavlja vprašanje pismenosti, ki nikakor ne pomeni zgolj to, da posameznik zna brati in pisati. Novo pojmovanje pismenosti obsega obvladovanje temeljnih kompetenc, ki omogočajo učinkovito sodelovanje v družbenem življenju (delu, itd.) in osebnostni razvoj. Nizka stopnja funkcionalne pismenosti botruje v informativni družbi kopici socialnih in delovnih težav: manj izobraženi imajo manj možnosti, da bi rešili svoj položaj. "Spremembe v družbeni ureditvi in gospodarstvu posamezniku nalagajo odgovornost, da se nanje samostojno odziva, temu pa je težko kos, če je funkcionalno nepismen". Dr. Ana Krajnc je na predstavitvi knjige Maje Mezgec poudarila, da mora sodobni človek najti pravo mero za štiri temeljne dejavnosti:

te zadnje dejavnosti ni sposobna opravljati", je dejala Krajnc. Dodala je tudi, da sodi vseživljenjsko izobraževanje posameznikov v strateške smernice vsake sodobne države: za vzor so nam lahko severni narodi, Nemčija in Danska; sredozemsko okolje, s Sloveni-

Maja Mezgec (foto IG)

jo vred, pa v tem prizadevanju nazaduje. Večina dosedanjih raziskav o stopnjah pismenosti prebivalstva se je nanašala na pismenost v materinščini. Maja Mezgec se je s svojim delom lotila vprašanja, kako se stopnja pismenosti razvija v našem dvojezičnem okolju. Njeni izsledki predstavljajo tako dragoceno popotnico za ohranjanje slovenske kulture in jezika v zamejstvu. Raziskovalka je svojo študijo glede stopnje pismenosti manjšincev osnovala na

materiala za člane;

- omogoča skupno promocijo čebeljih proizvodov in informira javnost o koristnosti uživanja in uporabljanja čebeljih pridelkov;
- odziva se na povabila na razne manifestacije, kulturna srečanja, razstave in seminarje;
- s posebnimi znaki, v dopolnilo tistim, ki jih predvidevata zakonodaja in pravilnik konzorcija, skrbi za prepoznavnost ponu-

Kako bo društvo sodelovalo s prenovljenim vodstvom Pokrajinskega čebelarskega konzorcija?

Vsi člani našega društva so tudi redno vpisani v Konzorcij. Če je danes pomlajeno vodstvo Konzorcija, katerega sestavlja tudi dva naša člana, je to tudi zasluga Društva slovenskih čebelarjev - Trst, na tak način Konzorcij vsestransko podpiramo in novemu vodstvu s predsednikom A. Pernarčičem na čelu želimo veliko uspeha in plodnega sodelovanja.

Kako in v kolikšni meri je čebelarska dejavnost razvita v naših krajih med pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji?

Na Tržaškem je okrog 120 čebelarjev, ki morajo po zakonu preko Konzorcija prijaviti vse čebelje družine, 80 le-teh je redno vpisanih v Konzorcij in polovica nas je Slovencev. Za ostalih 40 pa ne vemo, katere narodnosti so. Pred 30 leti smo bili Slovenci v večini in tudi na sejah Konzorcija se je govorilo večinoma po slovensko.

Kakšna prihodnost se obeta tej dejavnosti? Ali je odvisna

od skrbi, ki jo bo naš človek vlagal v negovanje ozemlja?

Na tržaškem Krasu in v Bregu skoraj ni nobene možnosti, da bi se kdo poklicno posvetil tej dejavnosti, je pa še precej neizkoriščenih lokacij (beri vasi), kjer naj bi se še razvijalo ljubiteljsko čebelarstvo. Čebelarji v naših krajih so po večini srednjih let in upokojenci, mladih je žal zelo malo in ena od dejavnosti našega novega društva je tudi ta, da bi vzpodbudili mlade k tej lepi slovenski navadi, ki ji pravimo čebelarjenje. Zato vabimo slovensko mladino, naj se kar "korajžno" poda v to pustolovščino in naj nas kontaktira in prične delo s čebelami. Odgovor na drugi del vašega vprašanja pa je zelo preprost. Smo v mesecu maju: za čebelarja je to najlepši mesec, ko so čebelje družine na višku in vse kipi v mladostni zagnanosti in čebele obletavajo cvetove naše največje paše, akacije. Ko bo ta narava okrnjena in z njo še naše omejeno ozemlje, si lahko kar sami predstavljamo, kakšna prihodnost čaka prirodo in človeka.

IG

POGOVOR Danijel Novak, predsednik Slovenskega čebelarskega društva

"Predvsem mlajše generacije naj pristopijo k nam!"

Danijel Novak iz Mačkoli je postal predsednik nedavno ustanovljenega Slovenskega čebelarskega društva. Da bi kaj več izvedeli o načrtih in delovanju društva, smo ga povabili na pogovor.

Kako je sploh prišlo do zamisli ustanovitve Slovenskega čebelarskega društva?

Kar nekaj slovenskih članov Čebelarskega konzorcija za tržaško pokrajino se je v zadnjih letih večkrat spraševalo, na kakšen način bi se med seboj bolje spoznali, se še bolj povezali ter na neki način tudi konkretnije delovali. Po končanih sejah konzorcija smo se pač pogovarjali o čebelah kar zunaj na pločniku in debatirali o vseh teh naših zadevah, in to seveda v slovenščini, ker med redno sejo se o tem skoraj ni dalo pogovarjati, kajti us-

tanova, kot je Konzorcij, ima pravni značaj in drugačen delokrog: to je le eden od razlogov, da se je v zadnjih zimskih mesecih porodila zamisel o ustanovitvi društva, ki naj bi združevalo vse slovensko govoreče čebelarje s Tržaškega.

Katerim dejavnostim se bo društvo posvečalo?

Na pripravljalnih sestankih, ki so bili po raznih tržaških kraških vaseh, smo se domislili nekako takole: društvo naj bi povezovalo ljubiteljske čebelarje, predstavilo bi se mladim tako v šolah kot društvih na tem območju, širilo bi znanje o čebelarstvu in vlogi, ki jo imajo čebele v naravi. Ima pa še druge vloge:

- prireja izobraževalne tečaje in strokovne ekskurzije v slovenščini;
- informira člane glede izrabljan-

ja čebelje paše na območju;

- stremi po usposobitvi rejskega središča za vzgojo matic, ki bi bile prilagojene tukajšnjemu

Z ustanovnega občnega zbora dne 12. aprila v Repniču

- krasko-istrskemu okolju;
- spodbuja sejanje in zasajanje medovitih rastlin na ozemlju;
- usklajuje nabavo čebelarskega

- jenega medu na trgu;
- skrbi za ohranjanje čistega naravnega okolja kot življenjskega prostora čebel in ljudi.

Cerkev sv. Jerneja na Opčinah / ZCPZ

Organisti so se na nastopu res izkazali

Končni nastop udeležencev orgelskega tečaja Zveze cerkvenih pevskih zborov v župnijski cerkvi na Opčinah ima vedno prisrčno, domačo noto. Letos sta prijeten vtis

velike zasluge za ohranitev bogate cerkvene pevske tradicije. Lep večer je uvedel in povezal predsednik ZCPZ Marko Tavčar, ki je poudaril pomen teh orgelskih tečajev, saj so se v tem okvi-

cerkvah tržaške pokrajine. Tečaj odgovarja na resnično potrebo in povpraševanje s pogledom v prihodnost, saj prireditelji skušajo nagovarjati tako že dejavne organiste kot mlajše, da bi se približali kraljici glasbil in bi v prihodnje svoje znanje uporabili tudi pri liturgični službi.

Docent Matej Lazar je imel letos štiri učence, ki so pokazali svoje umetniške dosežke in napredek na openskem koncertu. Za to priložnost je izbral primerno kratke skladbe v različnih slogih, da bi vsak od nastopajočih s primerno zbranoostjo poudaril njihove značilnosti, hkrati pa je dal vsem možnost, da so se z zadoščenjem soočili tudi z obče znanimi deli.

molu, pred tem pa je učinkovito opozoril na začetek koncerta z izbiro mogočno zvonečih registrov pri skladbi sodobnega nemškega skladatelja Barbeja. Za organiste, ki že spremljajo liturgične obrede, je orgelski tečaj lepa priložnost, da se preizkusijo s koncertnimi skladbami. David Lenisa, ki redno orgla v openski cerkvi, je svojo izkušnjo usmeril v sugestivne spored skladb, od praznične slovesnosti Couperinove Chacone do Preludija in fuge Goričana Danila Fajglja. Najmlajši med učenci je Borut Štoka, ki je debitiral na koncertu z dvema skladbama v ljudskem tonu iz popularne Bungartove zbirke. Pianist Rok Dolenc je tudi na orglah pokazal svoj temperament z energično izbiro registrov in izvedbo dveh Bachovih skladb ter si privoščil tudi znamenito Tokato v d molu.

Večer se je nadaljeval v pevske duhu z nastopom moškega zbora Sv. Jernej, uveljavljene skupine, ki je zaradi lepote zvoka in ekspresivnega podajanja posebno priljubljena pri zborovskih navdušencih. Za še bolj prepričljive dosežke bi morali pevci ciljati na večjo natančnost pri vstopih in vertikalni, predvsem pa bi morali vključiti nekatere izstopajoče glasove v ubrano celoto, vendar je zborovodja Mirko Ferlan s svojimi pevci pritegnil kot vedno pozornost publike, ki se je zasanjano živela v vseh izbor zborovskih biserov Biebla, Schuberta. Mokranjca, Leskovarja in Čajkovskega.

PAL

Predsednik ZCPZ Marko Tavčar čestita Mateju Lazarju in njegovim gojencem (foto IG)

pomladanskega glasbenega večera ojačila še nastop moškega zbora Sv. Jernej in praznično voščilo kulturni delavki Berti Vremec, kateri so pevci ob okroglem rojstnem dnevu zapeli na mnoga leta. Orgelska glasba in zborovsko petje domujeta v cerkvi sv. Jerneja, ki razpolaga s kvalitetnimi orglami in se od nekdaj ponaša s kakovostnim cerkvenim petjem, zato je bila koncertna kombinacija posebno smiselna, tako kot zahvala dolgoletni koordinatorki cerkvenega zbora, ki ima

ZCPZ je gospe Berti Vremec voščila ob življenjskem jubileju in ji poklonila šopek rož (foto IG)

ru izpopolnjevali in izobrazili organisti, ki so danes dejavni v

Niko Trento je na primer izvedel znameniti Bachov Largo v d

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV O nuklearki v Krškem

Treba je znižati tveganja!

Nuklearna elektrarna Krško, ki je začela obratovati leta 1983 in ima približno šeststo zaposlenih, sprejme letno od pet do sedem tisoč obiskovalcev. Nenavaden pristop k upravljanju družbe je zagotovo njen temeljni princip: ker ima dvojno lastništvo, točno 50 odstotkov je v lasti Slovenije, 50 pa Hrvaške, mora priti do soglasja na vseh postavkah. Pariteta je strogo predpisana, delovni koncept pa predstavlja tri temeljne postavke, in sicer zasledovanje konkurenčnosti na trgu, varnost in okoljsko sprejemljivost. Stabilnost obratovanja temelji predvsem na rasti skozi čas, posodabljanju, razvoju delovnih procesov in zavzetosti zaposlenih. Prav to se kaže v podatkih, da zaposleni ne zapuščajo svojega delovnega mesta razen v primeru upokojitve.

Dr. Stane Rožman, direktor Nuklearne elektrarne Krško in uveljavljena osebnost v svetovnih krogih, je v Društvu slovenskih izobražencev spregovoril o nastanku, načrtovanju in samem obratovanju elektrarne kot tudi o varnostnih ukrepih, ki jih je ta deležna. Štartal je z izhodiščne točke, proizvodnje električne energije v Evropi, katere glavni stebri so Nemčija, Francija in Velika Britanija. V nadaljevanju se je posvetil jedrskemu zemljevidu Evrope, saj danes obratuje v Evropi kar 185 jedrskih elektrarn, medtem ko jih je petnajst v izgradnji na Finskem, Slovaškem, v Franciji, Rusiji, Ukrajini in Bolgariji. Tehnologija krške elektrarne je iz ZDA, pomožno opremo pa so kupili predvsem pri slovenskih in hrvaških podjetjih, kot npr.

Foto Kroma

Litostroj. Uporabljajo reaktor na tlačno vodo, ki ima najbolj varne

fizikalne lastnosti. Sestavljen je iz treh hladilnih krogov, ki preprečujejo stik radioaktivnih snovi z okoljem, za to se poslužujejo reke Save, kombinirane s hladilnimi stolpi. Hladilno sredstvo je torej voda, medtem ko se je Italija nekoč posluževala plinskega hlajenja. Po časnem trenju med Slovenijo in Hrvaško so pred desetimi leti podpisali in revidirali meddržavno pogodbo, v kateri so bile odklonjene sporne postavke iz preteklosti, ter jo ratificirali v obeh parlamentih.

Kar se tiče radioaktivnih odpadkov, jih je predavatelj ločil na iztrošeno gradivo oziroma gorilne elemente, ki jih zamenjajo vsakih osemnajst mesecev, ko načrtno ustavijo elektrarno za t. i. remont, in pa nizko

in srednje radioaktivni material, ki se ga letno nakopiči okrog 35 kubičnih metrov v obliki kontaminiranih oblačil in raznih smol. Dr. Rožman se je zaustavil še ob pomenu jedrske varnosti, ki zaobjema tako varstvo okolja kot sevanja in stabilno obratovanje. Najbolj nevarna so tveganja zaradi zunanjih in notranjih dogodkov, kot sta v primeru Krškega požarna ogroženost in zmerno potresna lokacija. Ob katastrofah Fukušime in Černobila se je treba zamisliti in skušati razumno znižati tveganja s tehnološkimi posodobitvami. Pri Fukušimi ni bila naravna nesreča, ceno pa moramo plačati vsi. Ob koncu je direktor NEK izrazil zadovoljstvo glede delovanja elektrarne, saj dosega visoke ocene, kar se tiče pripravljenosti. Ne čakajo namreč na ugotovitve javnih organov, ampak težijo k stalni tehnološki nadgradnji in posodabljanju, kar se kaže v zelo dobrem delovanju obrata.

Šin

Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, je mesec maj posvetil poglobljanju molitve rožnega venca. Tako se je odločil, da bo v tem času sam nosilec štirih srečanj, ki bodo potekala po štirih župnijah tržaške škofije. Enega od štirih dogodkov je sklenil postaviti v slovensko okolje. Letos je izrazil željo, da bi bilo molitveno srečanje s slovenskimi verniki v cerkvi Marije Vnebovzete na Repentabru. Zaradi nujnih obveznosti se žal tržaški škof ni mogel udeležiti pobožnosti, ki je bila v četrtek, 9. maja, na Tabru. Molitveno srečanje je vodil njegov vikar za Slovence, g. Tone Bedenčič, ki je rožnovensko molitev ob prisotnosti lepega števila otrok in ostalih vernikov ter domačega župana Marka Pisanija združil z obhajanjem šmarnic. Prav gotovo pa bo škof prisoten ob sklepnem srečanju rožnovenskega dogodka, ki bo konec meseca maja v svetišču na Vejni.

Foto IG

Obvestila

V iskanju afriške duše. V nizu Potovati v višine in globine bo v petek, 17. maja 2013, ob 18.00 v ul. Donizetti 3 v Trstu srečanje o temi "V iskanju afriške duše". Gost bo p. Pepi Lebreht. Vabljeni mladi.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 20. maja, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 na srečanje ob knjigi Časopisna zgodovina novinarstva na Slovenskem med letoma 1797-1989. Sodelovala bosta časnikarka Alenka Puhar in avtor knjige Bernard Nežmah.

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013. Spored in vpisovanje

na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Vpisovanje se končuje.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: N. N. 1.500, I. T. 5 evrov; za riž otrokom patra Pedra Opeke - Madagaskar: Marija Čuk 5 evrov; za šolanje bogoslovcev na Salomonovih otokih: Jožica Marinič 20 evrov.

Darove lahko nakažete tudi preko Banke: IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

Minilo je leto dni, odkar je naš brat in stric, duhovnik

VILJEM ŽERJAL

odšel v večno življenje.

Z ljubeznijo se ga spominja

VSA NJEGOVA DRUŽINA

Trst, 5. maja 2013

SKLAD MITJA ČUK FESTIVALop

V življenju potrebujemo veselje!

“Dajte se čim več igrati, ker veselje je vse, kar potrebujete v življenju”. Tako je otrokom in prisotnim v Prosvetnem domu na Opčinah svetoval častni gost mednarodnega gledališkega srečanja FESTIVALop, igralec Slovenskega stalnega gledališča Romeo Grebenšek, ki je preko igre, “ker je gledališče neke vrste igra”, s prostovoljci iz publike improviziral pravljico Volk in sedem kozličkov. Iz velike vreče je potegnil potrebne rekvizite, kot so drevesa, kozličkova in volčja ušesa, ki so si jih nadeli otroci ter z njimi pričarali gozd. Publika je pomagala z zvokom žabjega regljanja, ptičjega žvrgolenja in zavijanja burje.

FESTIVALop, ki ga je že peto leto zapored priredil Sklad Mitja Čuk v dvorani Prosvetnega doma, omogoča srečanje in delovanje drugačnih gledališč. V četrtek je prva stopila na oder dramska skupina Barvana klapa, ki deluje v vzgojnozaposlitvenem središču Mitja Čuk. Z gledališko dejavnostjo se ukvarjajo že več kot deset let. Pri njej sodelujejo odrasli gojenci slovenskega in italijanskega govornega jezika z različnim primanjkljajem. Nekateri se zelo dobro verbalno izražajo, drugi pa s kretnjami. V gledališki delavnici, ki poteka dvakrat tedensko, se prepletajo petje, glasba in beseda. Vsem igralcem pomagajo zvesti vzgojitelji ter zunanji sodelavci, duša skupine pa je Melita Malalan. Barvana klapa pripravlja predstavo, s katero bo nastopila na festivalu v Mavhinjah 28. junija, zato je v Prosvetnem domu prikazala Avdicijo, pri kateri so sodelovali vsi gojenci, v žiriji pa so sedeli Sincin, Schergna in Stefančič, ki so ocenjevali nastop udeležencev.

Po nastopu gojencev je ravnateljica Stanislava Čuk pozdravila prisotne in zaželela Barvani klapi, da bi v Mavhinjah počela veliko uspehov, saj se za vsakim nastopom skriva ogromno pripravljenosti in dela. Zahvalila se je tudi osnovnim šolam, ki se vsako leto udeležujejo te prireditve in častnemu gostu Romeu Greben-

šku, ki se je odzval povabilu. V četrtek so nastopile še skupine “Azzurro” kulturnega društva “Il cerchio, Medea” s štirimi elementi, skupina “Burja” (Cirius Vipava) z Lepo Vido, skupina Mavrica (Cirius Vojkova Vipava) z Babičino hiško in pa skupina “Šajtrga” (VDC Koper, Enota Ilirska Bistrica) z Gostilno pri pojoči mački.

Naslednji dan se je začel s pravljicnim kotičkom, ki sta ga vodili igralci in animatorki Elena Husu in Lara Komar. Z improvizacijo in malimi prostovoljci iz dvorane sta postavili na oder pravljico Peter in volk. Peter je lahko skakljaj, dedek je hodil zgrbljeno in žugal mladim s prostom, lovca sta namesto puške uporabljala kar ročaj metle, račka je prijetno plavala v jezeru, ptički sta veselo žvrgoleli, muca pa si je oblizovala tačke in predla. Pravljica je seveda glasbena, tako so otroci s pomočjo igralce Lare ugibali glasbila in sodelovali s ploskanjem, Elena pa je igralcem na odru pomagala z nasveti. Vsi otroci so si zaslužili aplavz, nato je nastopila skupina OVI Jarše - Zavod za usposabljanje J. Levca iz Ljubljane z igro Lev in zebra zaljubljena. Gojenci so s petjem, plesanjem in igranjem na bobne prikazali zgodbo leva in zebre, ki se odločita, da pobegeta iz živalskega vrta.

Na koncu je nastopila še skupina Vlak teater iz Dutovelj s Težavami povodnega moža. Gojenci so lepo prikazali, kako je pomembno, da smeti ne odvržemo kar v morje ali v naravo, saj to povzroča tako živalim kot povodnemu možu težave. Ta ugrabi dedelci, ju odpelje globoko pod vodo v svoj grad in ju prisili, da ga lepo zloščita in očistita vso umazanijo, ki se je s časom nakopičila zaradi slabih navad ljudi. Tudi letošnji FESTIVALop je bil nadvse uspešen. Kot presežek je ob koncu simpatična KARIJ ANN začarala vse prisotne, napovedovalka Elena Husu pa se je v imenu Sklada Mitja Čuk zahvalila društvu Tabor za uporabo dvorane.

Metka Šinigoj

V soboto, 25. maja, v Špetru / 25. Nagrada Dušana Černeta

Prejel jo bo msgr. Marino Qualizza

Msgr. prof. Marino Qualizza bo prejel 25. Nagrado Dušana Černeta. Tako je sklenila komisija, ki zadnje čase pri Knjižnici Dušana Černeta skrbi za to nagrado z bogato tradicijo. Ob njeni oživitvi po nekajletnem premoru je bilo sklenjeno, da se letos podelijo tri nagrade za delo v korist slovenstva, demokracije in krščanstva. Gredo pa naj v vse tri pokrajine, v katerih v Italiji avtohtono živimo Slovenci. Tako je 31. januarja v Gorici prejel 24. Nagrado Dušana Černeta Kulturni center Lojze Bratuž, jeseni pa bo še ena nagrada podeljena na Tržaškem.

Znani beneški duhovnik, teolog, javni in kulturni delavec, odgovorni urednik Doma msgr. prof. Marino Qualizza bo nagrado prejel 25. maja v župnijski dvorani pri cerkvi v Špetru. Javna slovesnost se bo

začela ob 20. uri, torej takoj po nedavno uvedeni sobotni maši v slovenščini. V imenu komi-

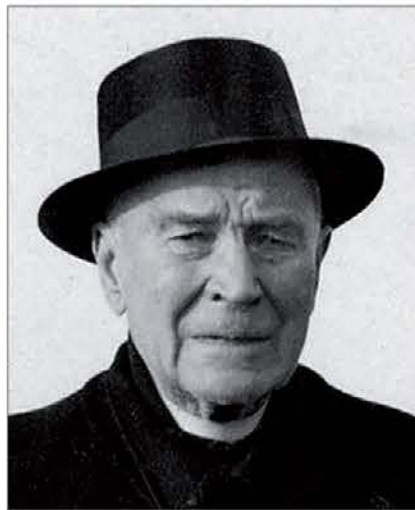
sije, ki podeljuje nagrado, bo večer uvedel prof. Tomaž Simčič. O Dušanu Černetu in bogati tradiciji nagrade bo spre-

govoril častnik Saša Martelanc. Knjigo Zvestoba vrednotam - Podoba Dušana Černeta in po njem poimenovanih pobud, ki jo je izdal Krožek za družbeno vprašanja Virgil Šček iz Trsta, bo na kratko predstavil njen urednik Ivo Jevnikar skupno z nekaterimi drugimi avtorji. Slavnostni govor o beneškem nagrajencu msgr. Marinu Qualizzi pa bo imel dolgoletni glavni urednik Doma, podpredsednik Sveta slovenskih organizacij, pristojen za videmsko pokrajino, Giorgio Banchig. Na večeru bo glasbena točka. Zanimivo je, da je 1. Nagrado Dušana Černeta daljnjega leta 1976 prejel beneški list Dom. V Peterlinovi dvorani v Trstu so jo dvignili rajni čedermaci Marij Lavrenčič, Emil Cencič in Valentin Birtič. Leta 1979 je nagrado prejel zbor Planinka iz Uke, leta 1982 pa Trinkov kolektor, ki ga je takrat urejal rajni župnik Jožko Kragelj.

V rojstnih Beneških dolinah Počastitev 150-letnice rojstva msgr. Ivana Trinka

Občina Sauodnja in Kulturno društvo Ivan Trinka vabita na počastitev 150-letnice rojstva msgr. Ivana Trinka. Prireditev bo v soboto, 18. maja 2013, z naslednjim programom: - Tarčmun (Tercimonte di Savogna) ob 15.00 poklon ob Trinkovem grobu (na pokopališču), sodeluje zbor Pod lipo; rojstna hiša msgr. Ivana Trinka (v vasi): odkritje spominske plošče; - Sauodnja (Savogna), večnamenska dvorana: ob 17.00 pevski zbor Rečan: *Brat daj roko bratu...* - pesem in glasba v spomin; pozdravi: Germano Cendou, župan občine Sauodnja, Michele Obit, predsednik Kulturnega društva Ivan Trinka; nagajevanje natečaja *Sulle tracce di Ivan Trinka - Po sledih Ivana Trinka* - Predstavitve in razstava izdelkov

Natečaj Po sledih Ivana Trinka Natečaj, ki sta ga razpisali Občina Sauodnja in Kulturno društ-

vo Ivan Trinka, namenjen učencem in dijakom osnovnih in nižjih srednjih šol s sedežem v občinah videnske pokrajine, ki

spadajo v okvir izvajanja zakona 38/01 za zaščito slovenske manjšine, o temi: Ivan Trinka, lik in delo, Turistični vodniki (raziskave in zapisi Ivana Trinka o naravi in teritoriju Benečije), Poezija in kratke pripovedi, Umetnost, glasba in ljudsko izročilo, ima namen razširiti poznavanje msgr. Ivana Trinka in njegovega dela med mladimi generacijami in se vključuje v sklop praznovanj ob 150-letnici rojstva. Msgr. Ivan Trinka, rojen leta 1863 v Tarčmuni, kjer je umrl leta 1954, je bil človek dialoga in povezovanja med slovenskim in romanskim svetom; bil je prepričan, da je potrebno medsebojno poznavanje med narodi. Bil je duhovnik, učitelj, pesnik, pisatelj, jezikoslovec, raziskovalec, kritik, filozof, prevajalec, glasbenik, slikar, celih 22 let tudi pokrajinski svetovalec, ugledna in tvorna osebnost v tedanjem verskem, kulturnem in političnem življenju.

GORICA Prejšnjo nedeljo na Travniku Slavje ob 300-letnici Tolminskega punta

Na pobudo goriške revije Isonzo-Soča in ob sodelovanju prosvetnih zvez ZSKD in ZSKP ter krovnih

organizacij SSO in SKGZ je bila v nedeljo, 12. maja, v jutranjih urah na Travniku v Gorici, ob obeležju, ki spominja na Tol-

minski punt, slovesnost ob 300-letnici velikega upora. Dogodek, ki je v celoti potekal dvojezično, je povezoval Aldo Rupel. Pred mikrofonom se je najprej pojavil urednik revije Dario Stasi, o spominskem obeležju je spregovoril arh. Diego Kuzmin. V imenu goriške občinske uprave je prinesel pozdrav podžupan Roberto Sartori, iz Tolmina je prišel župan Uroš Brežan, pokrajinsko upravo je zastopala podpredsednica Mara Černic, Mestno občino Nova Gorica pa Štefan Cigoj. Priložnostna govora sta imela Karlo Černic in Silvano Cavazza. Nikolaj Pintar je recitiral pesmi tolminske rojakinje Ljubke Šorli Bratuž, posvečene puntu. S pesmijo so sodelovali moški in ženski zbor Jezero, zbor Danica z Vrha Sv. Mihaela, MIPZ Neokortex ter moški sestavi Skala, Sraka in Mirko Filej.

Foto DPD

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (2)

Mariza Perat

V naše kraje so krščansko vero prinesli predvsem misijonarji iz Štivanja, kjer je stal sloviti benediktinski samostan. K širjenju krščanstva pri nas pa je gotovo pripomoglo tudi bivanje oglejskih patriarhov najprej v Krminu in pozneje v Čedadu, kjer so nato imeli svoj sedež.

Za pokristjanjenje Slovenije pa ima največ zaslug oglejski patriarh Pavlin II., saj je bil Oglej v tistih časih največje misijonsko središče krščanstva za vse slovenske dežele južno od reke Drave.

Sv. Pavlin je bil rojen okrog leta 725. Kraj njegovega rojstva ni točno znan. Zelo verjetno je luč sveta zagledal blizu Ogleja ali pa v Čedadu. Umrl je 11. januarja 802. Pokopan je v stolnici v Čedadu.

Sv. Pavlin je bil teolog in učenjak. Zelo ga je cenil tudi cesar Karel Veliki, ki ga je poklical na svoj dvor. Tu je Pavlin spoznal vrsto učenjakov, poglobil je svoje teološko znanje ter si pridobil državniške in organizacijske izkušnje.

Leta 787 je Pavlina po posredovanju Karla Velikega papež Leon III. imenoval za oglejskega patriarha.

Kot patriarh se je Pavlin z vso vnašo lotil dela za ohranjanje in rast katoliške vere. Napisal je več del, ki so obravnavala verske resnice. Kot odlični govornik je s svojo tehtno in živo besedo znal navdušiti in prepričati poslušalce. Leta 796 je v Čedadu skli-

cal škofijski zbor. Kot izredno sposoben organizator je ob tej priložnosti uvedel več predpisov za praktično krščansko življenje, predpisov, ki so se obdržali več stoletij.

Ko je cesar Karel Veliki premagal Obre in so se Slovenci tako rešili obrske oblasti, se je lahko pričelo tudi njihovo pokristjanjevanje. To nalogo si je privzel prav sv. Pavlin. S svojo blago in dobrohotno besedo je takoj osvojil Slovenijo, ki so živeli v deželah južno od reke Drave, saj so le-te spadale pod oglejski patriarhat vse do njegove ukinitev leta 1751. Zato sv. Pavlina po pravici imenujemo "apostola Slovencev".

Skupaj s krščansko blagovestjo so Slovenci z največjim veseljem sprejeli tudi češčenje Matere Božje. Graditi so se začele cerkve, posvečene zlasti Marijinemu vnebovzetju. Pri nas so npr. v Soški dolini, koder je peljala rimska cesta čez Bovec in Predel na Koroško, bile zgrajene kar tri po vrsti: cerkev Marije Vnebovzete v Kanalu, Tolminu in Kobaridu.

Zelo zgodaj so se k Marijinim svetiščem pričela tudi romanja, saj sta npr. v naših krajih najstarejši iz teh časov in tudi najbolj znani božji poti Barbana pri Gradežu in Stara Gora pri Čedadu.

/ dalje

Oglejski patriarh sv. Pavlin II.

Cerkov Marijinega vnebovzeta v Tolminu

Mikavni cilji poletne turistične sezone Tolminska korita čakajo na obiskovalce

Čprav so Tolminska korita odprla za ogled že pred mesecem dni, je bil javnosti dostopen le del poti. Obnoviti so morali most, ki ga je odnesla narasla voda med lanskim novembrskim neurjem. Sedaj

slabega vremena in delno zaprtih poti zaradi popravil v začetku leta pričakujejo nekaj manj obiskovalcev, je za STA povedal direktor LTO Sotočje Janko Humar. Dolgoletno povprečje strukture je bilo polovica

obiskovalcev tudi v času Metalcampa v Tolminu. Tolminska korita je skupno ime za korita Tolminke in Zadlaščice, ki so ena največjih naravnih znamenitosti na Tolminskem. To je najnižja vstopna točka v Triglavski narodni park. Krožna pot vodi skozi korita Tolminke in korita Zadlaščice; največji zanimivosti te naravne znamenitosti sta velika zagozdena skala - Medvedova glava in Hudičev most,

so ga predali namenu. Za popravilo mostu čez Tolminko ter večine poti ob njeni strugi je Lokalna turistična organizacija (LTO) Sotočje letos namenila okrog 70.000 evrov, nekaj dela z ureditvijo poti pa jih še čaka, tako da bodo za letošnja investicijska vlaganja skupno namenili okrog 80.000 evrov. Dela bodo najverjetneje nadaljevali v jesenskem času ali pred začetkom prihodnje turistične sezone. Lani si je Tolminska korita ogledalo 28.000 obiskovalcev, letos pa zaradi

domačih in polovica tujih gostov, v lanskem letu pa se je število povečalo na račun večjega obiska tujih, ki jih je bilo že 60 odstotkov. Največji obisk je zagotovo v poletnih mesecih, predvsem v času različnih praznikov, med katerimi je Humar izpostavil 15. avgust, Veliko noč in 1. maj. "Tolminska korita so primerna predvsem za enodnevnne obiske, organiziranih obiskovalcev je bolj malo", je povedal Humar. Kljub temu pa jih obišče veliko število

razpet 60 metrov visoko nad modrikasto reko Tolminko. Lepota narave bi ostala skrita očem, če Turistično društvo Tolmin pred 50 leti ne bi izklesalo poti do korit, danes pa za urejenost in opremljenost poti skrbi LTO Sotočje. Približno 200 metrov dolgo in več kot 60 metrov globoko sotesko Tolminke je izdolbila modrozelena reka in v njej izoblikovala ozek prehod, imenovan korita. Soteska Zadlaščice je krajša, a njena korita niso nič manj slikovita.

Na kongresu SDS Janez Janša ponovno izvoljen za predsednika stranke

Programa vlade uperjena tudi zoper možen prihod evropske trojke

Evropska komisija v Bruslju sedaj preučuje in ocenjuje Nacionalni reformni program in Program stabilnosti, dokumenta slovenske vlade, ki bosta določila, kako naj Slovenija premaga finančne in druge težave vsesplošne družbene krize ter kakšna bodo izhodišča za nadaljnji razvoj države. Svoja mnenja, ocene in morebitne pridržke o obeh programih bo Evropska komisija predvidoma sporočila konec tega meseca.

O razmerah v Sloveniji podrobno poročajo in jih ocenjujejo mediji v državi in tudi v tujini. Ugibajo, ali bosta stabilizacijska programa, poslana v Bruselj, zadoščala za izhod iz krize ali pa bo za premostitev nakopičenih težav potrebno posredovanje evropske povezave. V večini medijev prevladuje pesimizem. Slovenija in Ciper sta sedaj edini članici EU, ki ne dosegata nobene rasti, in tudi nadaljnji obeti obeh držav so slabi. Pri nas je vladni Urad za makroekonomske analize in razvoj zapisal, "da je naša država med tistimi, ki jih je kriza najbolj prizadela. Slovenija se je po stopnji razvitosti uvrstila na raven leta 2005, zadnja leta pa so bila z razvojnega vidika za našo državo izpuščena. Možnosti za rast v prihodnjih letih pa so praktično ničelne". Slovenska javnost različno, v pretežni meri kritično, presoja vladna programa, poslana v pregled in odločanje Evropski komisiji. Uvedba novih višjih stopenj davka na dodano vred-

nost in drugi novi davki bodo najbolj prizadeli tistih okoli 150.000 ljudi v Sloveniji, ki že zdaj težko živijo. Za mnoge med njimi je edina rešitev iz življenjskih stisk pomoč v hrani in drugih življenjskih potrebščinah, ki jo zagotavlja dobrodelni organizaciji Rdeči križ in Karitas. Napovedani ukrepi vlade ne zagotavljajo nove-

ga hitrega zagona gospodarstva, s čimer bi tudi zaustavili naraščanje brezposelnosti. V Sloveniji je zdaj brez dela že okoli 120.000 ljudi, od teh veliko število mladih, ki iščejo prvo zaposlitev. Med novimi ukrepi za povečanje prihodkov države bo tudi davek na nepremičnine. Tega sicer napovedujejo že več let. V Sloveniji je skoraj vsak prebivalec lastnik stanovanja ali drugih prostorov, veliko pa je praznih stanovanj in hiš. Po novem bo za nepremičnine potrebno plačevati davek, to pa bo za mnoge posameznike oziroma družine zagotovo pomenilo težavo in breme. Zaradi vsesplošne krize so najbolj prizadeti t. i. navadni ljudje. Od vlade zahtevajo, da imenuje

krivce sedanjih razmer in težav. Po prepričanju večine javnega mnenja so zanje krivi oblastniki vseh ideoloških in političnih opredelitev in "barv", ki so doslej upravljali Slovenijo, pri tem pa bolj skrbeli zase kot pa za koristi družbe in države. Vlada se tudi ni odzvala na mnenje ene izmed javnomnenjskih raziskav, da bi morala oblast v sedanjih kriznih razmerah in drugih težavah najbolj obremeniti vrhunske politike in funkcionarje na vodilnih položajih. Po mnenju nekaterih poznavalcev naših razmer pa se je vlada hitro odzvala na zahteve iz Bruslja, naj predloži strategijo in ukrepe za

izhod iz krize, tudi zaradi bojazni in skrbi, da bi evropska povezava sicer v Slovenijo poslala t. i. evropsko trojko. Kot vemo, to sestavljajo izvedenci iz Evropske komisije, evropske centralne banke in iz mednarodnega denarnega sklada. V Sloveniji narašča krog ljudi, ki opozarjajo, da so politične stranke med seboj sprte o vsem, kar zadeva interese in prihodnost države, in da se tudi v prihodnje ne bodo dogovorile o ničemer bistvenem. Zaradi vsega tega "naj bi prišla evropska trojka in napravila red v Sloveniji". Slovenici seveda želimo ohraniti samostojnost in suverenost države, to pa želi tudi politika, ki bi ob prihodu trojke izgubila velik del svoje moči in drugih vzvodov

vpliva in odločanja.

Pomenljiv in pomemben dogodek v preteklih dneh je bil jubilejni, X. Kongres SDS, največje opozicijske stranke, ki ima okoli 30.000 članov. Kongresa v Celju se je udeležilo kar okoli tisoč delegatov in gostov. Pomenljiva je bila prisotnost diplomatskih predstavnikov nekaterih držav v Sloveniji. Govorniki so v svojih posegih ugotavljali, "da je SDS osrednja politična sila demokracije in samostojne Slovenije". Kongres je z ogromno večino glasov Janeza Janšo ponovno izvolil za predsednika Slovenske demokratske stranke in torej ostaja na funkciji, ki jo je prevzel že leta 1993. Zanj je glasovalo 522 od 533 navzočih delegatov, proti Janezu Janši kot predsedniku stranke pa je glasovalo 11 delegatov. V resoluciji kongresa z naslovom Družba odgovornosti in svobode so zapisali, "da so razlogi za vsestransko krizo v Sloveniji tudi v tem, da naša družba ni nikoli do konca razčistila z ostanki prejšnjega režima, ki so se potem postopno prek posameznih ustanov polastili države". V obilju najrazličnejših dogodkov, ki jih je v Sloveniji zmeraj veliko, tokrat omenjamo izid nove številke Moje Slovenije, osrednje revije za Slovence zunaj meja domovine. V njej je objavljen tudi daljši pogovor s Tino Komel, novo ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zagotovila je, "da bo njeno delo temeljilo na uklinjanju ideoloških razlik, katerih pristašica tudi nikoli ni bila. Močno si bom prizadevala za delovanje v smeri, da ideološke razlike ne bodo nastajale".

Marijan Drobež

Program stabilnosti in sanacija bančnega sektorja Požrešne slovenske banke

Potem ko je Slovenija poslala svoj "rešilni program" v Bruselj prejšnji teden, je nastopil čas, da se reforme izpeljejo. Evropa je slovenski vladi uradno oznaila, da bo oceno ukrepov objavila 29. maja. Neuradno pa je tiskovna agencija Reuters le nekaj dni za tem, ko je v Bruselj prispel program, objavlja novico, da naj bi slovenski napovedani ukrepi ne zadovoljili Bruslja. Pod udarom je seveda že spet bančni sektor. Vlada načrtuje in tam področju dva posega. O slabi banki smo že večkrat pisali: gre za agencijo, na katero bodo banke prenesle pretežni del svojih slabih terjatev. Naloga slabe banke bo, da slabe terjatve sanira na trgu in s "pomočjo" državnih garancij v višini 4 milijard evrov. Poročstva, ki jih obljublja država, so sicer nižja od vsote vseh slabih terjatev slovenskega bančnega sistema, ki znaša 7 milijard evrov. Tukaj se tako postavlja prvo vprašanje, na katerega vlada še ni odgovorila: kaj bo s preostalimi tremi milijardami evrov slabih terjatev? Gre namreč za breme, ki močno zavira delovanje bank. Cilj slabe banke naj bi bil očistiti bank vseh slabih naložb, tako da bi se vsaka posamezna banka lahko potem popolnoma posvetila svoji primarni nalogi: kreditiranju gospodarstva. Po sedanjem načrtu pa bo slaba banka nase prevzela "le" nekaj več kot 50 odstotkov teh bančnih slabosti. Kje in kako bodo banke rešile vprašanje preostalih 3 milijard slabih kreditov, je še odprto

vprašanje (seveda ob postavki, da se slaba banka obnese kot dobra rešitev). Dokapitalizacija v višini 900 milijonov

To pa še ni vse. Vlada je tudi jasno predstavila program, po katerem bo treba do julija najti 900 milijonov evrov svežega kapitala za takojšnjo dokapitalizacijo bank. Čeprav o nujnosti tega ukrepa nihče ne dvomi, pa gre za potezo, ki je pri marsikom sprožila alergično reakcijo. Zakaj? Prvič, ker je letos država v banke že vložila 420 milijonov evrov. Če k temu prištejemo še dodatnih 900, je vsota že strašnih 1,3 milijarde evrov oziroma skoraj 4 odstotke BDP. Tukaj gre podčrtati tudi pretekle izkušnje neposrednih državnih dokapitalizacij: leta 2011 je država dokapitalizirala NLB z 243,4 milijona evrov, lani pa z dodatnimi 60 milijoni evrov. Pozitivnih učinkov teh dokapitalizacij žal ni bilo. NLB že vrsto let posluje z negativnimi številkami: v lanskem letu je minus znašal 305 milijonov evrov. Skratka, vse dokapitalizacije (v veliki večini primerov so to bile državne) so se doslej izkazale kot metanje denarja v brezno brez dna: svežo likvidnost, ki jo je vnesla država, so požrle izgube in

slabe terjatve, banke pa so imele težave celo pri spoštovanju evropskih parametrov o količniku kakovostnega kapitala

(Tier Core 1). Slaba banka je v tem kontekstu med dvema rešitvama nedvomno dražja, gre pa za prvi organski poskus reševanja bank z načrtom, ki ima glavo in rep. Danes je težko napovedati, ali bo slaba banka učinkovit in uspešen način reševanja, dejstvo pa je, da si Slovenija ni mogla privoščiti novih dokapitalizacij, ki niso imele utemeljene ekonomske logike in so dejansko pomenile samo krpanje lukenj. Zaradi odsotnosti prave strategije pri sanaciji bank

je bil učinek vseh dosedanjih dokapitalizacij malodane nič. Upamo lahko, da bo s slabo banko drugače.

Novih 367 milijonov za NLB Prvi odzivi na Program stabilnosti, ki ga je vlada poslala v Bruselj in v katerem je zapisana tudi nova dokapitalizacija bančnega sistema v višini 900 milijonov

evrov, so se "rodili" pravzaprav kar v Sloveniji, in sicer pri dveh največjih bankah. Obe sta napovedali skorajšnjo skupščino, na kateri naj bi odločali o novih dokapitalizacijah.

Začnimo pri NLB, največji slovenski banki, kjer je država skoraj 90 odstotni delničar. Potrebo po dokapitalizaciji banke sta izrazila paradržavna sklada Kaš in Sod. Predlog, ki je prišel na dan, je dokapitalizacija v višini 367,2 milijona evrov z izdajo 9,99 milijonov novih delnic. Cena delnice naj bi torej v tem primeru bila 36,75 evrov. Vprašanje vrednotenja delnic je vselej zelo kočljiva in izmuzljiva zadeva, predvsem zaradi številnih faktorjev, ki

nanj vplivajo in zaradi možnosti naplivanja posameznih postavk v bilancah. Pri vrednotenju delnice NLB se postavlja nekaj podobnih vprašanj. Omenili smo že lansko izgubo, omenili smo tudi že vrsto dokapitalizacij v zadnjih letih. Tukaj velja še

omeniti maso slabih kreditov v portfelju NLB v višini 2,09 milijarde evrov. Zaradi vsega tega se lahko vprašamo, ali je postavljena vrednost realna ali bolj kot ne predstava za javnost. Tukaj je še "podrobnost", ki je prav tako ne gre zanemariti.

/str. 16
Andrej Černič

Kratke

Therasuit terapija sedaj tudi v Stari Gori

Na Oddelku za invalidno mladino Stara Gora so uradno odprli in širši javnosti predstavili Therasuit terapijo. Gre za mrežo elastičnih vrvi, s katerimi se lahko otroci z nevrološkimi okvarami in motnjami v razvoju gibljejo kot njihovi vrstniki. Investicija v opremo in strokovno usposabljanje znaša 9.500 evrov.

Ob tej priložnosti se je Fundacija Vrabček upanja želela zahvaliti svojim donatorjem, ki so po svojih močeh pripomogli k uresničitvi tega pomembnega projekta. Denar se je zbiral ob posebnih akcijah, kot so:

- Dobrodelno druženje ob nogometni žogi in češnjah Goriška Brda 2012

- 3. Dobrodelni nogometni spektakel Bilje 2012

- jaslice v Briški hiši v Smartnem

ter seveda vsa podjetja in fizične osebe, ki so sredstva namenili fundaciji.

Nekaterim izmed njih so svojo hvaležnost izkazali s podelitvijo skulpture vrabčka.

Fundacija Vrabček upanja je od svoje

ustanovitve do danes zbrala že skoraj 100.000 evrov. Od tega je 23.000 evrov, vključno s projektom Therasuit terapije, namenila za potrebno opremo in pripomočke na oddelku. Sredstva se zbirajo tudi za uresničitev glavnega cilja, in sicer za obnovo vseh paviljonov.

Fundacija že računa na nove akcije z dobrodelnim namenom, kot so 2. Dobrodelno druženje ob nogometni žogi in češnjah Goriška Brda 2013 in 10-letnica delovanja trgovine Nara Camicie. Izkoristili so tudi priložnost, da so javno predstavili novo podpornico fundacije - mlado in obetavno tenisačico, nekajkratno državno prvakinja, Manco Pislak. Njena naloga bo promovirati ime fundacije in ozaveščati javnost o drugačnosti.

Evropski poslanec Lojze Peterle na Facebooku na Dan Evrope, 9. maja letos:

"Nisem si mislil, da bomo dan Evrope praznovali kot sveži svetovni prvaki v korupciji..."

Tako nas niso ocenili tuji, tako mislimo sami o sebi.

Ko sem včeraj prebavljal to novo zmago, me je iz Brd dosegla žalostna novica, da je umrl Mirko Kristančič - Movia. Upam, da se je poslovil, ne da bi vedel za to neslavno prvenstvo.

Bil je dober gospodar, mož zdrave pameti in zanesljiv prijatelj. Kar je podedoval, je s trdim in poštenim delom pomnožil. Briško in širše slovensko vinarstvo je že v času zaslednikom nenaklonjeni politiki zaznamoval z vztrajno voljo po kakovosti. Zato je postal pojem slovenske vinarske odličnosti in zgled za druge.

Ne mislim pisati nekrologa človeku in prijatelju, ki prijateljstvo ni bogatil samo z odličnimi vini, ampak z vso svojo žlahtno briško osebnostjo.

Na ta praznični dan me vznemirja in boli, da so ljudje take poštene podjetniške potence in konsistence, kot je bil Mirko Kristančič, žrtve sistemsko koruptnega okolja. Korupcija ni samo nepravilna, neetična, je tudi strošek in ovira. Je povsem očitna grožnja trajnostnemu razvoju. Berem o predvidenih ukrepih vlade. Če bodo ukrepali v tej smeri, gospodarstvu ne bodo pomagali do nove rasti, račun za nedgovornost v preteklosti in za sedanje neukrepanje bodo izstavili vsem.

Če so se odločili v kritičnem trenutku metati vlado, bi morali naslednji dan nastopiti z boljšimi ukrepi. Vlada že drugi mesec študira in proučuje različne implikacije, vmes se je izredno drago zadovoljila za tekoče potrebe, za sprotno verodostojnost pa si pomaga z nadaljevanjem "dobrih projektov bivše vlade". Finančnih trgov ne bo pomirila z mencanjem glede fiskalnega pravila.

Tako imenovani Bruselj nas ne gleda z daljnogledom, ampak z mikroskopom. Bruslju ni treba razlagati, kako je pri nas - dobro vedo. Vsekakor pa ga je treba razumeti, da si napredka gangrene ne želi, ne v Sloveniji ne drugje. Do našega kupovanja časa je izredno vljuden, do neukrepanja ne bo. Tudi naši ljudje ne.

Nemčija je lani sprejela milijon delavoljnih, pretežno mladih ljudi. Potrebuje jih še šest milijonov. Tisoči mladih ljudi iz Slovenije so že odšli tja. "Bolje, kot pa čakati na nove davke", mi je rekel danes nekdo v Ormožu. Se mi zdi, da smo nekaj takega nekoč že doživeli v Jugoslaviji. Refren iz Stožic - "E viva il comunismo..." sicer veliko pove, nam pa nič ne pomaže".

Popravek

V članku Rodetove besede tudi za ta postni čas, ki je bil objavljen v Novem glasu, 28. marca 2013, na 13. strani, je neljuba pomanjkljivost. Opravičujemo se njegovi emineci, kardinalu Rodetu, saj je pri prevajanju teksta njegovega še vedno aktualnega predavanja o moralnem vzdušju v Sloveniji, v centru Studium Fidei v Trstu, ki ga navaja tržaški škofijski tednik Vita nuova 15. junija 2007, prišlo do kolosalne pomote, ker je izpadla zelo pomembna kardinalova beseda "BREZUP", ki je po njegovih besedah značilna za naravnost pošastno, tragično resnično stanje v Sloveniji.

Postkomunizem še vedno traja v glavah vladajoče nomenklature in prebivalcem Slovenije, tudi kristjanom, duši normalno duhovno življenje in jim ubija duše. / Pavel Bračko

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA v sodelovanju
s KOBARIŠKIM MUZEJEM

vabi na

predstavitve monografije zgodovinarja Petra Stresa

DR. ANTON GREGORČIČ – 1852-1925

Politična biografija

v petek, 24. maja 2013, ob 20. uri

v prostorih Kobarškega muzeja v Kobaridu

Kaj naj pomeni ta pojav?

WMO zaskrbljen zaradi taljenja arktičnega ledu

Arktični led se je leta 2012, ki velja za deveto najbolj vroče leto, talil z rekordno hitrostjo, kar vzbuja skrb glede podnebnih sprememb, ki jih spremljajo ekstremni vremenski pojavi, kot je orkan Sandy, je sporočilo Svetovne meteorološke organizacije (WMO).

rekorda iz leta 2007, izhaja iz poročila WMO.

"V letu 2012 smo prav tako videli številne druge ekstreme, kot so suše in tropski cikloni. Takšni ekstremi so bili vedno rezultat spremenljivosti naravnega podnebja, toda podnebne spremembe vse bolj oblikujejo fizične značil-

Sandy, povzročajo večje poplave, kot bi jih sicer", je še dodal.

Oktobra lani je v orkanu Sandy na Karibskem otočju življenje izgubilo skoraj 300 ljudi, nastala pa je tudi ogromna gmotna škoda. Sandy se je nato okrepil in dosegel vzhodno obalo ZDA, kjer je življenje izgubilo okoli 130 ljudi.

Po podatkih WMO je bila leta 2012 povprečna temperatura na kopnem ter na morju za 0,45 stopinje Celzija višja od povprečja med leti 1961 in 1990, ki je znašala 14 stopinj Celzija. To je pomenilo deveto najtoplejše leto od začetka merjenj leta 1850 in 27. zaporedno leto, ko je bila temperatura višja od omenjene povprečja.

Jarraud je poudaril, da na stopnjo segrevanja ozračja vpliva vrsta dejavnikov, in sicer od vremenskih do vulkanskih izbruhov. Opozoril je, da je "nenehno segrevanje nižjega dela ozračja skrb vzbujajoče" in se bo "nadaljevalo".

V lanskem obdobju od avgusta do septembra, ki velja za sezono taljenja ledu, je arktična ledena ploskev pokrivala samo 3,4 milijona kvadratnih kilometrov. To je za 18 odstotkov manj od prejšnjega

nosti ekstremnega vremena", je dejal generalni sekretar WMO Michael Jarraud.

"Ker je na primer gladina morja zdaj za okoli 20 centimetrov višja, kot je bila leta 1880, nevihte, kot je bil orkan

Izsledki raziskave Unicef Tretjina hrvaških staršev tepe svoje otroke

Vsak tretji izmed staršev na Hrvaškem je najmanj enkrat med tednom udaril svojega triletnega otroka, štiri petine pa jih je na otroke kričalo, ne glede na to, ali so storili kaj slabega ali ne, je pokazala Unicefova raziskava. Dobrih 12% staršev meni, da je pretepanje otrok del kakovostne vzgoje.

Slaba petina anketirancev na Hrvaškem ni prepričana, ali je treba občasno udariti otroka, medtem ko pet odstotkov staršev nima nobenih zadržkov in tepejo otroke, tudi mlajše od šestih mesecev. Fizično kaznovanje otrok je sicer na Hrvaškem prepovedano z zakonom.

Obenem več kot polovica hrvaških staršev svojim otrokom vsak dan bere slikanice. Le pet odstotkov v tednu tega ne počne ali z njimi zapoje in riše, je še pokazala raziskava, ki so jo za Sklad Združenih narodov za otroke (Unicef) izvedli med 1700 hr-

vaškimi starši.

Voditeljica raziskave, psihologinja Ninoslava Pečnik z zagrebške pravne fakultete, opozarja, da so fizičnemu kazno-

vanju otrok bolj naklonjeni starši z nižjo izobrazbo in z nižjim družbenoekonomskim položajem kot tudi starši z večjim številom otrok, zlasti v Slavoniji in Dalmaciji.

Pečnikova opozarja, da je starševskega nasilja nad otroki zagoto-

vo več, saj vsi anketiranci niso odkrito priznali, da fizično kaznujejo otroke. Kot je poudarila, sta dve tretjini staršev priznali, da bi potrebovali strokovno pomoč, da bi se izognili znananju nad otroki zaradi lastnega nezadovoljstva ali izčrpanosti.

Starši pogrešajo tudi več vrtcev in bolj prilagojene javne prostore za otroke, vsebine za prosti čas, ko so z otroki, kakovostnejše otroške televizijske oddaje kot tudi kakovostnejše zdravstveno varstvo otrok ter prostore za srečanja in druženje staršev.

Ko so starše vprašali, kaj bi jim najbolj pomagalo pri boljši skrbi za otroke, so bili odgovori pričakovani glede na ekonomsko krizo v državi: višja plača, cenejša oprema za otroke, zanesljivejša služba in nižje obresti za posojila.

Petina staršev je dejala, da se komaj preživljajo iz meseca v mesec, 36% jih ima občasne finančne težave, slaba tretjina jih ima dovolj denarja za mesečne stroške, 12% pa jih nekaj denarja lahko privarčuje, je še pokazala raziskava.

Odmeven posvet na Dobrovem

Rebula kot vzvod za razvoj Brd in širšega področja

Grad Dobrovo v Brdih je bil v petek, 10. maja 2013, prizorišče pomembnega posveta o rebuli, ki je tudi sklenil obsežnejši projekt *Rebolium - Rebula skozi čas*, ki je nastal na pobudo čezmejne družbe Sinefinis, se pravi vinogradnikov Matjaža Četrčiča in Roberta Prinčiča, ki že nekaj let sodelujeta pri pripravi in trženju istoimenske penine. Sam projekt je dobil podporo evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, t. j. sklada Leader Lokalne akcijske skupine jugozahodnega dela Severne Primorske. Pri njem pa so sodelovali še vinska klet Goriška Brda, Goriški muzej in Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport iz Brd, prisotni pa so bili številni vinarji, gostinci, turistični delavci in politiki. Že ti podatki kažejo, da je šlo za res pomemben dogodek, ki bo, vsaj tako upajo pobudniki, premaknil tudi različne vzvode za širši razvoj Brd na obeh straneh meje.

Vino je vedno vezano na območje, med njima obstaja določena simbioza in prav zaradi tega je zelo pomembno ustvariti tesno povezavo med vinogradniki, gostinci in turističnimi delavci ter institucijami, saj je potrebno usklajevati napore, ki so nato v občo korist.

Rebula torej ponuja zelo široke gastronomsko-turistične in enološke možnosti za širši razvoj briške dežele, a tudi Vipavske doline in celo našega Brega ali severne Istre, se pravi področij, na katerih uspeva ali je bilo to vino zgodovinsko prisotno. Zgodovinska in etnografinja Tanja Gomiršek je predstavila izredno zanimiv prikaz o rebuli in uredila dragoceno dokumentarno razstavo o tem vinu in tehnologiji predelave rebule skozi čas; gre za razstavo, ki bo na gradu Dobrovo na ogled do jeseni. Znani etnolog Janez Bogataj je osvetlil možnosti promocije območja s pomočjo rebule in poudaril, da so prav podobni dogodki in

Darinko Ribolica, Brda so poskrbela za zgledno čezmejno povezovanje med različnimi dejavniki, tako je znani agronom in enolog Claudio Fabbro podčrtal zanimivo možnost, da bi tudi rebula po zgledu gle re oz. proseca v Venetu postala močna spodbuda za širši vinogradniški in splošni razvoj Brd z obeh strani meje. Poveden je bil primer predsednice Društva ljubiteljev rebule Vere Erzetič, ki je navedla pobude in praznik, ki so ga že 14. organizirali v Višnjeviku.

Za mnoge udeležence je bil zelo vzpodbuden pogovor z gostinci, ki so spregovorili o svojem gledanju na rebulo. Vodila sta ga znana častnikarja Toni Gomišek in Stefano Cosma. Besede gostincev so dejansko potrdile, da lahko v prihodnosti rebula v vseh svojih možnih oblikah veliko pripomore k razvoju tukajšnjega gostinskega turizma.

Prisotnost števerjanske županje Padovanove, odbornice za kmetijstvo goriške pokrajine Černičeve, deželnega svetovaleca Gabrovca in evropskega poslanca južnotirolske ljudske stranke Dorfmannja pa je dala temu dogodku še širšo razsežnost. Dorf-

mann, ki se je sicer mudil na Goriškem na političnem obisku pri Slovenski skupnosti, je v svojem nastopu ob koncu posveta ugotavljal, kako je avtohtona vinska sorta pomembno razvojno gibalno tudi na Južnem Tirolskem, poudaril pa je tudi vest, da Evropski parlament končuje razprave za sprejetje nove skupne evropske kmetijske politike, ki pa bo

gotovo tudi v prihodnjem obdobju z dodeljevanjem ustreznih finančnih podpor pozorna na razvoj podeželja in ohranjanje poseljenosti območja. Kuhinje gostincev, ki so sodelovali v tem promocijskem projektu, so medtem pripravile imenitne jedi, s katerimi so postregli udeležencem po posvetu, ko je bila tudi priložnost za pokušnjo nekaterih vzorcev rebule iz različnih klet z obeh strani meje.

Upati je, da bodo vinogradniki in institucije z upravitelji vred znali najti ustrezne možnosti za usklajevanje posegov, ki naj bi koristili celotnemu območju in tukajšnjemu prebivalstvu.

zbrano gradivo izredno dragoceni, ko želi neko okolje ovrednotiti naravne dobrine, ki so značilne zanj. Na posvetu pa niso spregovorili le o vinarskih značilnostih rebule kot trte in tehnologije predelave, kar je izrisal glavni enolog kleti Goriška Brda

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVI22C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčanje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. maja, ob 12. uri.

Panonska nižina je vedno izziv ...

Modra frankinja, bele ptice in neskončna žitna polja (2. del)

Madžari kot narod ne prebivajo samo na vzodni strani Gradišanske, onkraj državne meje, a so tudi zelo ponosna in živahna avstrijska manjšina. Zaradi majhnosti, sedaj jezikovna skupina znaša okoli 10.000 ljudi, od katerih se jih le 4000 tudi javno opredeljuje za Madžare, so podvrženi asimilaciji. Razlog zato je verjetno tudi gospodarska premoč Avstrije. Dogaja se namreč, da moč in blagostanje večkrat izpodjedata narodno zavestnost šibkejšega naroda. Največ Madžarov je v dveh jezikovnih otokih na jugu dežele, in sicer v okolici mest Oberpullendorf/Felsopulya in Oberwart/Felsoora. Nekaj jih je razpršenih proti severu dežele. Dvojezičnost na Gradiščanskem je veliko bolj uveljavljena kot na sosednjem Koroškem, poleg tega veliko starejših Nemcev in Hrvatov govori madžarsko, saj so se tega jezika, do priključitve Burgenlanda k Avstriji, prav vsi učili v šolah. Madžarsko prebivalstvo, ki sestavlja jezikovne otoke Srednje in Južne Gradišanske, je pravzaprav sem prišlo med desetim in dvanajstim stoletjem kot čuvaj madžarske monarhije. Bili so predvsem vojaki, ki so imeli razne privilegije, kot oprostitve vseh dajatev, in so bili za svoje zasluge povzdignjeni

v plemstvo. Sestavljali so tako imenovane "comunitas nobilis", neke vrste samoupravne skupnosti, spadali so k plemstvu, čeprav niso bili posebno bogati, njihovi privilegiji pa so se ohranili dolga stoletja. Kasneje je kralj Štefan I. z različnimi olajšavami privabil v te kraje nemške novoseeljence in večina madžarskih mejnih čuvajev se je asimilirala. Ostali so samo majhni jezikovni otoki in leta 1600 je delež Madžarov znašal le nekaj manj kot sedem odstotkov prebivalstva. Gospodarski razvoj ob koncu 18. stoletja je socialno strukturo madžarske jezikovne skupine močno spremenil. Plemiči so morali iskati nove načine za preživetje, začeli so se posvečati obrti, nastali so "mešetarji" in trgovci z vinom, lesom in živino, pa tudi suknjarji, čevljarji in lončarji. Lončarska obrt je, podobno kot v Prekmurju, v teh krajih še danes turistično zanimiva. Na madžarski strani, kjer ljudje radi pograbbijo za vsak zaslužek, se je ponekod spremenila v proizvodnjo kičastih vrtnih palčkov in podobnih barvnih kipcev, ki, kot kaže, vsekakor privabljajo čez virtualno mejo veliko Avstrijcev. Prodajajo jih kar ob glavni cesti, kot prodajajo ob cesti tudi obleke, kavbojke in podobno.

Pod avstro-ogrsko monarhijo je Dunaj podpiral učenje hrvaščine in nemščine na zahodu Madžarske, leta 1867 je namreč jezik prebivalstva v določenem kraju veljal tudi za jezik šolstva in uradov v občini. Čeprav je madžarska oblast večkrat skušala pomadžariti Nemce in Hrvate, so se ti obdržali do priključitve k Avstriji leta 1921. To je sicer določila državna pogodba v St. Germainu. Madžarski nacionalisti so se priključitvi uprli, na decembrskem plebiscitu istega leta se je osem občin, vključno s tedanjim glavnim mestom Gradiščanske, Sopronom, odločilo, da ostane v mejah madžarske države. Avstrija je morala določiti novo deželno prestolnico, Eisenstadt. Madžarska manjšina je morala prvič sprejeti dejstvo, da živi v nemški deželi, v letih od plebiscita do 1938 pa jo je močno zaznamovalo tako izseljevanje v Ameriko kot protimadžarska politika gradišanske deželne vlade. Pokrajina, po kateri se vozimo, nas preseneča zaradi ograjenih žitnih polj in nasadov, zaradi samotnih cest in neurejenih vasi. Visokim, neskončno dolgim ograjam okoli obdelanih njiv ni smiselno vedeti razloga, nekoliko nam je bilo nelagodno, saj je na Madžarskem, z razliko od sosednje Avstrije, pridelovanje gen-

sko spremenjene hrane in poljščin zelo razširjeno. Pozneje smo izvedeli, da so tu ogromna lovišča in da je zaradi gospodarjenja z divjadjo ponoči celo prepovedan dostop do gozdnih površin. Kljub precejšnji revščini pa je slutiti, da je bila tu nekoč bogata dežela z burno zgodovino in razkošno arhitekturo. O vsem tem nas je prepričala tudi prekrasna romanska cerkev, posvečena sv. Juriju v vasi Jak, mogočno svetišče, ki je dejansko eno najlepših na Madžarskem, po vsej verjetnosti pa tudi v bližnji sosesčini. Jak, sicer precej majhen podeželski trg, je del romanske poti via Sancti Martiri, ki gre od Szombathelyja do Toursa v Franciji in je posvečena sv. Martinu. Pot gre tudi mimo naših krajev in ima postajo tudi v Kostonjenci na Krasu, kjer živim, saj je tudi tukajšnja cerkev posvečena sv. Martinu. Takoj sem se spomnila, da sem tudi sama vzela pod streho madžarskega študenta, ki sta se pred leti odpravila na romanje po tej poti. Povezimo naj, da je bil sv. Martin baje rojen ravno v Szombathelyju,

okoli leta 317. Martin je hodil po tej poti, ko je odšel proti Italiji in Galiji. Opatijo, ki je zaradi lepote in ohranjenosti vsekakor vredna ogleda in postanka, je okoli leta 1220 ustanovil Marton Nagy Jaki, posvečena pa je bila leta 1256. Okrašena cerkvena vrata so vrhunska mojstrovina romanske gradnje na Madžarskem, lepa je tudi notranjost, ki se je ohranila zaradi obnove med leti 1896 in 1904. Svetišče je bilo večkrat poškodovano, samostan, v katerem so prvotno živeli benediktinci, je v drugi polovici 16. stoletja celo propadel. V letih 1250 do 1260 je bila zgrajena še manjša cerkva sv. Jakoba v obliki štiriprsestne deteljice. Ta je bila cerkev vaščanov in prenočišče romarjev, predvsem dokler so večjo opatijo uporabljali menihi. Z možem sva rade volje kupila vstopnico za ogled cerkve, pa čeprav v naših krajih ni v navadi, da bi v svetišče vstopali kot v muzej. Prijazen možakar, ki je v sosednji stavbi prodajal spominke in brošure, nam je o zgodovini opa-

tije nekaj povedal celo v slovenščini, ko sem mu pojasnila, da si bova z možem cerkev ogledala posamič, ker imava v avtu dva psa, pa nama je ponudil ogled in vstopnice še za psa. V krizi je vsak denar dober, psa pa sta vseeno počakala v avtu. In to ne samo iz spoštovanja do svetega hrama, ampak tudi zaradi naše nezaupljivosti. Upravnik trgovine me je prijazen spremljal na ogledu velike romanske umetnine. Ob altarju sv. Jakoba mi je prijazen pokazal sveče in me vprašal, ali bi morda eno prižgala. Rada sem mu dala denar in vzela svečo, ki pa nikakor ni hotela zagoreti. V škatlici za vžigalice so bili namreč sami ogorki, a možakar je to vljudno ozglil. No, vsekakor naj povemo, da so Madžari izredno vljudni in družabni, klepetati ne prenehajo niti tedaj, ko vidijo, da popotnik ne razume niti ene same besede. Dežela, vasi in mesta pa so, kljub revščini, ki jo je čutili na vsakem koraku, izredno čista. Morda bi se imeli celo Tržačani tu marsikaj naučiti.

Suzi Pertot

Pogled na domačo igro pod košem

Po sijajni sezoni Jadran razočaral v odločilnih dvobojih

Kar naenkrat, iz dneva v dan, se je končala sezona košarkarjev Jadrana, letos z znamko pijač Franco. Po sijajnem rednem delu prvenstva državne C divizije, v katerem so zasedli tretje mesto po devetih

Adriano Sossi je pač pred začetkom končnice C divizije najavil, da je cilj napredovanje. Lani so se v enaki ali celo malce slabši zasedbi Jadranci dokopali do tretje tekme polfinala in se poslovlili proti poznejšemu zmago-

tem času govorili o polfinalu ali celo finalu za višjo, B ligo. Spodbudno je, da so nosilni stebri ekipe (Ban, Daniel Batich, Malalan) še mladi, med sezono pa so se profilirali tudi najmlajši (Matija Batich, Ridolfi), tako da se lahko na teh imenih gradi prihodnost, za katero se v vsakem primeru ni bati. Tudi podmladek iz širšega projekta o meddruštvenem sodelovanju je navsezadnje obetaven. Tekmovalno leto se nadaljuje za naša predstavnika stopnično nižje, v deželni C ligi. Bor Radenska in Breg sta namreč v četrtfinalu play-offa v samih dveh dvobojih opravila z med letom višje postavlje-

Ekipe Jadran Franco, državna C liga 2012/13

zmagah v zadnjih desetih nastopih, so Jadranci zatajili v prvem krogu play-offa za napredovanje proti Virtusu iz Padove. Veneti so varovance mladega trenerja Mure izločili že v dveh tekmah, najprej so namreč plenili na Opčinah, nato pa uveljavili še prednost domačega igrišča. Naše moštvo ni stopilo v končnico prvenstva v najboljši formi, tekme pa so v četrtfinalu ujeli najboljšo pripravljenost ravno v tem odločilnem delu sezone. Treba je vedeti, da Padova med letom ni prednjačila, v nadaljšek sezone se je uvrstila komaj z osmega mesta, po drugi strani pa se je med sezono okrepila, tako da je njena uigranost rasla polagoma. Jadran je torej imel kanček smole z nasprotnikom v play-offu, kljub temu pa predstavlja tak klavrn konec tekmovalja manjše razočaranje za igralce, trenerje, upravo in zamejsko športno javnost. Predsednik

valcu lige, letos pa so z izločitvijo po hitrem postopku v bistvu opravili rahel korak nazaj. Bili so žrtev krutega sistema, ki je bil v raznih končnicah v teh letih usoden za marsikatero favoriziranega tekmečarja, kar je Jadran zagotovil bil, predvsem pa najbrž lastne nezmožnosti najboljšega učinka, ko so fantje pod pritiskom obvezne zmage. To je v bistvu glavni vidik, na katerem bo treba delati v prihodnje. Vse odločilne spomladanske tekme so v zadnjih treh sezonah, ko krojijo vrh C skupine državne C lige, izgubili, kar je podatek. Sicer pa na devet mesecev dela, treniranja, nastopov in medsebojnih odnosov v slačilnici ni nobenih pripomb, Jadran Franco je slovensko košarko v izjemno zahtevni ligi zastopal na visoki ravni in praviloma navduševal svoje privržence. Človeško pa je, da ostaja na koncu prvenstva malo grenkobe, ko pa bi lahko ob

nima nasprotnikom in se bosta pomerila med sabo v "bratomornem" derbiju v polfinalu končnice. Zagotovo bomo imeli tudi letos eno slovensko peterko v velikem finalu za prestop v državno C divizijo ob bok Jadrancu. Brežani so v polfinalu favoriti, saj imajo za sabo dve zaporedni izkušnji v finalu in so bili boljši tudi med rednim delom prvenstva. Borovci pa so sedaj v zelo dobri formi. Po tistem lahko menda celo upamo, da bo zmagovalcu derbija naposled uspel tudi veliki met. Veliki met, se pravi napredovanje, se je v soboto posrečilo Sokolu iz zadnjega, bolj rekreativnega pokrajinskega promocijskega prvenstva v deželno D ligo, v kateri nastopa tudi Kontovel. Čestitke Nabrežincem, ki so z močno in izkušeno postavo izpeljali sijajno sezono in pometli z vso konkurenco.

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

155

Včasih se nam zdi, da smo ujeti v vsakdanjik tako, da se nam le ob redkih preblistkih zazdi, da naše življenje nima smisla, in čisto nič ne pomagajo besede, da je drugim slabše, kot je nam, kot tudi samoodpovedovanje ne pomaga.

"Spomni se, kako je bilo v otroštvu, in videl boš, da je danes boljše, lepše"! je misel, ki sem jo večkrat slišal, velja pa predvsem za mojo generacijo in tisto, ki je starejša od moje, obe pa je zaznamovalo pomanjkanje v otroštvu, "mizerija", uboštvo, ki ga sam povezujem predvsem s prekletim mrazom pozimi, ko me je zeblo povsod, vedno in povsod je zeblo: v noge, zato ker sem vedno nosil ponošene, prevelike ali premajhne čevlje, nikdar nisem imel novih; doma, zato ker sem odraščal v skromni vipavski kmečki hiši s tankimi steklenimi šipami iz časov fašizma in seveda v vedno nezakurjenih prostorih; v šoli, zato ker peč v kotu učilnice ni mogla segreti niti same sebe, kaj šele, da bi segrela vse nas pomanjkljivo, slabo oblečene kmečke otroke; zunaj, zato ker smo bili oblečeni tako, kot smo pač bili; na Vipavskem smo nosili ponošene obleke, ki jih je sorodnikom uspelo prehitopiti iz Trsta čez mejo. In smo zraven še poslušali zgodbe naših staršev in starih staršev, ki so pripovedovali, kako da je šele njih zeblo, ker so bili oni poleg vsega še vedno lačni, lačni polente in ne kruha!

In sem najbrž zato tako preprosto odgovoril tridesetletni medicinski sestr, ki je minulo noč med nedeljo in ponedeljkom pomagala vsem nam štirim otrokom preobleči in za pogreb urediti očeta, ki je umrl samo uro prej. Opazovala nas je, sestr, brata in mene, kako smo molče uredili očetovo truplo, ga oblekli v praznično obleko, pospravili njegove stvari in se zbrali okrog njegovega trupla ter zbrano zmolili vsi skupaj molitev očenaš in končali z željo, "naj mu Gospod podari večni mir in pokoj". Prinesla mi je kavo, skuhalo mi jo je v italijanski "moki", ker sem jo tako prosil, naglas je je namreč izdajal, da je iz Gorenjske, zato sem jo prosil, če mi skuha kavo v "moki", turške kave ne pijem že dolgo. Ko mi je prinesla vročo kavo, me je prijazen vprašal: "Gledam vas in se čudim, saj danes ni veliko družin, ki bi bile tako povezane. A vas smem vprašati, kako to, da ste tako povezani?"

Bilo je okrog ene ure zjutraj, utrujen sem bil od dolgega, mučnega bdenja pri umirajočem očetu, trpljenje mu do zadnjega ni bilo prizaneseno in meni, ki sem z njim delil zadnje ure, tudi ne, odgovoril sem samoumevno: "Veste, odraščali smo v uboštvo, to nas je povezovalo. In ljubezen staršev, ti sta toplina preprostih, revnih, ja, a skromnih in dobrih ljudi, ki jo danes pogrešam"! Prijazno se je nasmešnila, a sem videl, da me ni razumela.

Na tistem sem bil vesel, da me ni razumela, ker to pomeni, da sama ni bila deležna pomanjkanja v otroštvu, ne tiste prekleto mizerije, ki je mene za vedno zaznamovala, in sem še danes prepričan, da je največji greh na svetu revščina, prekleto mizerija, o kateri je moja mama znala povedati zelo sočne stvari, ko je govorila o njej.

Deževalo je, ko smo se pozdravili ob avtih, s katerimi smo odšli na svoje domove, domača hiša na Vipavskem je tisto noč ostala prazna, pomislil sem na mizico v sobi, ki je bila nekoč soba moje mame in očeta, na njej je oče vsak večer spravljal zraven fotografije svoje življenjske tovarišice in moje mame vse, kar je imel vedno pri sebi v žepih: robček, osebno uro in vedno tudi "fovč", zaviljan žepni nož, ki ga nosim tudi sam vedno v svoji delovni torbi, a ne zato, ker bi ga, kot ga je oče, rabil, ampak zato, da vem, od kod prihajam, je ena tistih redkih vezi še, ki jo imam z zemljo, na kateri sem odraščal.

Dogovorili smo se, kaj bo vsakdo izmed nas postoj-

ril, da pripravimo dostojen pogreb za očeta, in v deževni noči sem zavil proti Furlanski nižini, odprl sem okno in enega prižgal ter pomislil na očeta, ki se ni nikdar strinjal z mojim kajenjem, čeprav nisem niti enega samega zakadil pred njim in mamo, vedno sem šel za hlev ali kam drugam, še na smrtni postelji mi je pred časom rekel: "Vrzi stran tisto reč"! In seveda dodal, da sam nikoli ni kadil, čemur je navadno sledil moj globoki vdih in njegov takojšnji komentar: "Prav nič ni treba dihati globoko, tako je! Saj sam veš, da ti škodi". Po navadi je še povedal, kako sta moja dva stara očeta nehala kaditi, "preprosto zato, ker v času črnosrajčnikov ni bilo denarja za tobak! Enostavno sta se odločila, da ne bosta več, vrgla sta tobak stran in je bilo". Navadno mi je potem oče slikovito pripovedoval o svojem očetu Alojzu, ki je padel blizu Moskve med prvo svetovno vojno v roke rdečih, in o maminem očetu Henriku, ki je padel v ujetništvo belih in se z njimi umikal vse do Vladivostoka, kjer so ukradli neko ladjo in je bil Henrik med tistimi srečnejši, ki so se po sedmih letih vrnili domov preko Trsta, dodal je še: "To bi bilo treba opisati"!

V avtu sem na prazni cesti proti Furlanski nižini podživel očetovo trpljenje in svetel lik njegovega sotrpinca v sobi, gospoda Cvetka, skromnega človeka, ki je iz hribov prišel garat v dolino, da si je nagaral s poklicem mizarja ravno toliko, da mu danes za dom upokojevcev država pobere vso pokojnino in mora zraven dodajati vsak mesec še več kot polovico za mesečno kvoto iz svojih prihrankov, za katere upa, da bodo zadostovali vse do... Možganska kap mu je prizadela govor, kar pa ga ni oviralo, da ne bi pritegnil s svoje postelje, ko smo z očetom zmolili zvečer angelovo češčenje, in z mano je tudi zmolil očenaš sredi zadnje ure očetovega odhajanja, prav hvaležen sem mu, iz njega veje kmečka skromnost in včasih se mi je zazdelo, da mi je zadišalo po jutranji rosi na travnikih v njegovih hriboh, ki jih nikdar več ne bo videl.

S sabo sem k očetu prinesel vedno tudi kako knjigo, zadnji večer tudi osebni računalnik, da bi med očetovim trpljenjem globokim dihanjem kaj napisal, a ni šlo, bilo je vsega preveč, a glej ga!, nisem se spraševal, kaj sploh počenjam tam, miren sem bil, zares pomiren s samim sabo in svetom, ker so se moji otroci v nedeljo popoldan poslovlili od starega očeta, sestr in brat so pozno zvečer odšli vsak na svoj dom, gospod Cvetko je kmalu zaspal, jaz sem obsedel ob očetu, ki je bil svoj zadnji boj. In bom hvaležen gospodu Cvetku, da je s svoje postelje za mano zmolil Oče naš, ko se je začelo zadnje trpljenje in sem očeta pokrižal na čelo!

V avtu sem na poti domov razmišljal o tem, kje se je začela moja navezanost na zgodbe, knjige, in vem, da se je vse začelo v zgodnjih otroških letih ob pogledu na očeta s knjigo v rokah in ob njegovem večernem pripovedovanju dolgih zgodb, ki jih je pisalo življenje, ja, revščina, pomanjkanje, trpljenje, a tudi veselje, predvsem pa zaveza življenju. Včasih je bolj samemu sebi kot nam otrokom ob pripovedovanju rekel: "To bi bilo treba napisati, saj ne veste, kaj so ti hudiči delali z nami"!

Nikdar mi ni bilo potrebno spraševati, kateri hudiči so to bili, ali tisti prej ali tisti pozneje, vmes je bila vojna, sedem let je peščil, da je lahko po koncu vojne s tovarnjaka po dolgih letih na Razdrtem, ko se cesta začne spuščati v Vipavsko dolino, zagledal "našo krasno dolino, tako je bila lepa, da ne morete verjeti, vsi Kranjci so pred zeleno lepoto obmolnili, ko sem jim povedal, da je to naša Vipavska dolina".

In sem vesel, da je tudi ob zadnjem slovesu od očeta te dni Vipavska dolina krasna, "svetovljansko lepa in od dežja, sonca, burje in Boga umita".

V kulturnem središču Incontro v Podturnu v Gorici

Predstavitev zbirke pesmi "Dentro" Irene Navarra

V župnijskem kulturnem središču *Incontro* v Podturnu v Gorici je bil v petek, 10. maja 2013, lep, oblikovno tankočutno in uglašeno pripravljen večer, na katerem sta si harmonično podajali roke pe-

la je tudi priznanji Cesare Pavese in Citta' di Ancona. Navarra je po rodu Goričanka in po materini strani se ji v žilah pretaka slovenska kri. Več let je vestno in z zanosom poučevala italijanski jezik in latinščino na goriških li-

niško delo Kocka v mešani tehniki njene hčerke Silvie Valenti, spleta s predstavitvenimi mislimi Alessandre Rea. Umetniško besedo so žlahtnili glasbeni utrinki, ki jih je na klavir izvajala Michela Cuschie. Pianistka je v izbor skladb velikih svetovnih mojstrov vpletla tudi dva svoja izvirna glasbena zapisa.

V pesmih, razdeljenih v tri sklope (*La certezza del Mutamento, Dentro, Cronaca di un'Assenza*), v katerih je ob citatih velikih latinskih avtorjev, filozofskih, metaforičnih in drugih namigih na antiko razpoznaven vpliv njene klasične študijske poti, Irene Navarra izrisuje svojo "uporniško" dušo, hlastajočo po svetlobi, ki naj bi vendarle zasvetila po življenjskem tavanju, pri katerem se večkrat srečuje s "Praznino" – samo jo označuje z veliko začetnico -, znanim in neznanim in še marsičim. V večkrat trpkih, z mračno tančico zastrtih verzih je razbrati padce in vzpone, ponovna rojstva, ki naj bi končno le prinesla neko uteho in rešitev in privedla do Ljubezni, tiste Absolutne, po kateri očitno hrepeni pesničina duša v nenehnem iskanju tistega, kar iščemo vsi zemeljski "popotniki" na poti proti večni Luči. Le-ta naj bi s svojo ljubeznijo zapolnila tudi tisto Praznino, s katero se sooča pesničin nemirni duh, ki tako ne bi več občutil ostrine Odsotnosti.

IK

Michela Cuschie, Irene Navarra in Alessandra Rea

sniška beseda in glasba. Literarno srečanje, ki so ga priredili omenjeno središče, združenje Artemisia Eventi in Luglio Editore, je uvedel domači župnik msgr. Ruggero Dipiazza. S toplimi besedami je predstavil goriško literarno ustvarjalko Irene Navarra, ki že nekaj let tke pesmi, pa tudi prozna besedila in je do sedaj naštel kar nekaj svojih knjižnih izdaj (*Margini, Dettagli, Derive, La terra, la visione*) in uredila nekatere antološke zbirke. Preje-

cejih. Nekatera njena dela so prevedena v angleščino, furlanščino, slovenščino in nemščino. Med drugim je ustanoviteljica ženskega združenja Artemisia Eventi, ki si prizadeva za pravilno in izbrano uporabo jezika, ki očitno peša tudi med našimi italijanskimi someščani. Na večeru so se po umetniškem video posnetku, ki ga je prispevala sama Navarra, njene pesmi, nastale v letih 2003-2010, zbrane v novi zbirki Dentro, ki jo krasi umet-

S 13. strani

Požrešne slovenske ...

Pred nekaj meseci je iz delniške strukture NLB izstopila belgijska KBC. Svoj 22 odstotni delež je državi prodala po simbolni ceni 1 evro za delnico za skupni znesek 2,7 milijona evrov. Ob vstopu v NLB je belgijska banka za 34 odstotni delež plačala 435 milijonov evrov. Skratka, Belgijci so z investicijo v NLB pridobili izgubo na celi črti. Nekaj je sicer "olajševalnih okoliščin": v prodajo in razbremenitev tujega portfelja je Belgijce silila Evropa zaradi njihovih zavez pri EU. Za izstop so se tudi sami odločili že pred časom zaradi priložnosti slovenskega trga in nezmožnosti, da bi s svojim manjšinskim deležem imeli pomembno upravljalno vlogo.

Kljub temu pa ostaja ključno vprašanje: je zadnja napovedana dokapitalizacija z vrednotenjem delnice po ceni 36 evrov realno, če upoštevamo dejstvo, da so Belgijci iz Ljubljane "zbežali" in se

zadovoljili zgolj s simbolično kupnino. Kljub vsem "olajševalnim okoliščinam", vzbuja neverjetno nizka cena belgijske prodaje veliko vprašanj.

400 milijonov za NKBM

Tudi druga slovenska banka po velikosti, mariborska NKBM, je že izdelala načrt po objavi Programa stabilnosti, ki predvideva novih 900 milijonov za banke. Skupščina, ki je sklicana 10. junija, bo odločala o novi dokapitalizaciji v maksimalnem obsegu 400 milijonov evrov. Dokapitalizacija naj bi bila izpeljana v več rundah: njena vrednost naj bi bila določena sproti in bi dosegla 400 milijonov evrov samo v nujnem primeru. Tudi pri NKBM pa moramo predstaviti še nekaj dodatnih dejstev, da zajamemo celotno zgodbo. Tudi NKBM že dalj časa posluje v rdečih številkah (a to je, žal, za slovenske banke postala navada): lani je znašal minus dobrih 200 milijonov evrov. Slabih kreditov

pa naj bi bilo za 610 milijonov evrov. Drugi pomemben faktor je vrednost delnice NKBM na trgu, ki jo določa borza: leta 2007 je namreč vlada prodala na borzi 49 odstotni delež NKBM po ceni 27 evrov za delnico. Kotacija je od takrat po začetni kratkotrajni evforiji samo še padala: zvrstilo se je več dokapitalizacij. Prva, leta 2008, je delnico vrednotila po 19,5 evra, druga, iz leta 2011, pa samo še 8 evrov. V tem primeru so večji delež dokapitalizacije izpeljale državne firme Eles, Gen energija in Pošta Slovenije. Zaradi javnofinančnih težav država ni posegla neposredno in je za to "delegirala" tista svoja podjetja s precejšnjim denarnim tokom. Danes je borzna vrednost delnice NKBM pod 1 evrom, natančneje okoli 0,75 evra. Država je s z omenjenimi dokapitalizacijami prišla do 80 odstotnega deleža v banki, ki ga po načrtih vlade namerava v kratkem prodati. Glede na dosedanje državno upravljanje bo privatizacija zelo dobrodošla, pa čeprav v tem trenutku bo prihodek v državne blagajne od te prodaje skoraj nič.

Gorica / Razstava papežev do nedelje, 19. maja Od Petra do Frančiška

V cerkvi povišanja sv. križa na Travniku v Gorici, med sedežem škofije in Katoliško knjigarno, je do 19. maja na ogled prav posebna razstava o papežih. Na ogled so upodobljeni 266 dosedanjih papežev, od Petra do Frančiška,

nekaki mozaiki iz blaga. Izdelal jih je Orlando Zorzenon iz Strasolda pri Červinjanu po vzoru mozaikov v rimski baziliki sv.

Pavla izven obzidja. Isti avtor, ki je prisoten na razstavi in se prav rad pogovori z vsakomer, je izdelal Marijin mozaik na spomeniku, ki so ga aprila letos odkrili na Barbani. Ogled razstave v Gorici je možen do konca tedna med 10. in 19. uro, v nedeljo pa od 16. do 19. ure. Toplo priporočamo!

Ko ne bi bilo duhovnikov
ob strani mnogih, kdo bi bil?

INSIEME
AI SACERDOTI
INSIEME
AI PIU DEBOLI

WWW.INSIEMEAIASACERDOTI.IT